

STORTINGET

Innst. 218 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Meld. St. 40 (2020–2021)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Mål med mening – Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Det vises i meldingen til at 2030-agendaen er verdens handlingsplan for bærekraftig utvikling. 2030-agendaen er konkretisert gjennom 17 bærekraftsmål og 169 delmål og handler om å oppnå bærekraftig utvikling langs tre dimensjoner: økonomisk, sosialt og miljømessig. Bærekraftsmålene ble vedtatt på FNs generalforsamling i 2015, med tilslutning fra alle de 193 medlemslandene. Norge var pådriver for å få målene vedtatt, og er forpliktet til å jobbe for at verden når målene innen 2030.

Det gis i innledningen til meldingen en omtale av:

- Veien til bærekraftsmålene, herunder om norsk lederskap, jf. pkt. 1.2
- En ny tilnærming til utvikling, jf. pkt. 1.3
- At alle deler av samfunnet må bidra, jf. pkt. 1.4
- At det er store muligheter, jf. pkt. 1.5
- At ingen skal utelates, jf. pkt. 1.6
- Norges handlingsplan for arbeidet med bærekraftsmålene, jf. pkt. 1.7

1.2 Måloppnåelse over tid

1.2.1 GLOBALE INDIKATORER

Bærekraftsmålene er sammensatte, og mange av delmålene er komplekse. For å følge med på måloppnåelsen over tid brukes derfor et sett indikatorer. For de 17 bærekraftsmålene og de 169 delmålene er det gjennom FN-systemet fremforhandlet 231 globale indikatorer. FN-landene bes rapportere inn sine data, slik at det blir mulig å vurdere utviklingen over tid.

1.2.2 NASJONALE MÅLEPUNKTER

FN oppfordrer medlemslandene til å utvikle nasjonale indikatorer som et supplement til de globale indikatorene. Dette gjør det mulig å vurdere måloppnåelse ut fra nasjonale forhold.

1.2.3 MÅLEPUNKTER SOM UTGANGSPUNKT FOR RAPPORTERING

Stadig flere kommuner, fylkeskommuner, organisasjoner og bedrifter ønsker å rapportere på bærekraftsmålene.

I meldingen presenterer regjeringen mulige nasjonale målepunkter for bærekraftsmålene. Disse skal utvikles til felles referansepunkt for både offentlig, privat og frivillig sektor.

Se meldingen for nærmere omtale.

1.3 Norge har et godt utgangspunkt

Det pekes i meldingen på at Norge har gode forutsetninger for å nå bærekraftsmålene. Norge har demokratiske institusjoner, et velfungerende rettsvesen, høyt inntektsnivå, gode offentlige tjenester og små forskjeller

ler mellom folk og regioner. Tilliten i befolkningen er høy sammenlignet med mange andre land. I årene fremover står Norge likevel overfor en rekke sosiale, klima- og miljømessige og økonomiske utfordringer. Flere av de største utfordringene er knyttet til bærekraftsmålene om klimagassutslipp, natur, ressursbruk og forbruk.

Norges posisjon gjenspeiles i ulike internasjonale sammenligninger.

Se meldingen for nærmere omtale.

1.4 Strategier for å nå bærekraftsmålene

I meldingens kapittel 4 gjennomgås alle de 17 bærekraftsmålene. For hvert bærekraftsmål gis det en omtale av følgende tema:

- Globale utviklingstrekk
- Norsk perspektiv
- Norske målepunkter for bærekraftsmålet
- Overordnede tiltak og strategier for Norges bidrag globalt
- Overordnede tiltak og strategier nasjonalt.

Se meldingen for nærmere omtale.

Til slutt i hvert kapittel finnes en punktliste over hva regjeringen vil. Denne listen er tatt inn for hvert bærekraftsmål i innstillingen her.

1.4.1 UTRYDDE FATTIGDOM

Kapittel 4.1 i meldingen omhandler bærekraftsmål 1 Utrydde fattigdom: Utrydde alle former for fattigdom i hele verden.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Legge bærekraftsmålene til grunn for utviklings- og utenrikspolitikken, der fattigdomsbekjempelse er et overordnet mål.
- Ha en pådriverrolle internasjonalt for oppfølging av bærekraftsmålene.
- Opprettholde et høyt nivå på bistanden tilsvarende én pst. av Norges bruttonasjonalinntekt.
- Prioritere partnerland og Afrika sør for Sahara i utviklingspolitikken.
- Videreføre den tematiske konsentrasjonen av bistanden innenfor fem prioriterte områder: 1. Helse, 2. Utdanning, 3. Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, 4. Klima, miljø og hav, og 5. Humanitær bistand.
- Videreføre de fire tverrgående hensynene i norsk utviklingspolitikk: anti-korrupsjon, klima og miljø, likestilling og menneskerettigheter.
- Bidra til bedre samspill mellom humanitær innsats, forebygging og langsiktig utviklingssamarbeid.

- Øke innsatsen for å utvikle sosiale sikkerhetsnett i utviklingsland, bl.a. ved å samarbeide med partnerland som viser politisk vilje til endring.
- Sørgje for rask og effektiv respons på humanitære kriser.

Nasjonalt

- Sikre høyest mulig sysselsetting og størst mulig deltagelse i arbeidslivet, blant annet gjennom inkluderingsdugnaden, integreringsløftet og utdanningsløftet.
- At staten skal gå foran i inkluderingsdugnaden med mål om at minst fem pst. av de nyansatte i staten skal ha hull i CV-en eller funksjonsnedsettelse.
- Oppfordre næringslivet til å ta et større ansvar for å ansette personer med funksjonsnedsettelse og andre som har utfordringer med å komme inn på arbeidsmarkedet i tråd med inkluderingsdugnaden.
- Gjennomføre utdanningsløftet for å sikre at flest mulig har kompetansen som er nødvendig for å være en del av fremtidens arbeidsmarked.
- Prioritere tiltak mot arbeidsledighet og fattigdom på vei ut av koronakrisen.
- Styrke samarbeidet mellom Nav og helse- og omsorgstjenestene i kommunene for å bidra til bedre oppfølging av personer med problemer innen rus og psykisk helse.
- Motvirke at fattigdom går i arv, ved å få flere unge i utdanning og arbeid, blant annet gjennom Navs ungdomssatsing.
- Styrke innsatsen for å inkludere barn og unge på sosiale arenaer gjennom å utrede og prøve ut den nasjonale fritidskortordningen, og videreføre tilskudd til ferie- og fritidsaktiviteter.
- Legge til rette for at det blir lettere å kombinere trygd og arbeid, og for at det alltid skal lønne seg å jobbe.
- Videreføre aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år, og norskopplæringsplikt og vurderingsplikt ved vedtak om økonomisk sosialhjelp for personer under 30 år.
- Sikre et velfungerende sosialt sikkerhetsnett for alle som av ulike grunner faller utenfor arbeidslivet.
- Legge til rette for et organisert arbeidsliv og styrke organisasjonsgraden ved å bygge opp under et effektivt og velfungerende trepartssamarbeid.
- Følge opp regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier 2020–2023.
- Følge opp regjeringens strategi for sosial boligpolitikk 2021–2024 med mål om at ingen skal være bostedsløse.
- Følge opp tiltakene som er presentert i Meld. St. 32 (2020–2021) Ingen utenfor – En helhetlig politikk for å inkludere flere i arbeids- og samfunnsliv.

- Gjennomføre en levekårsundersøkelse blant studenter.
- Øke den øvre aldersgrensen i staten fra 70 til 72 år for at flere kan arbeide lenger, og sørge for at alderspensjon kan kombineres med arbeidsinntekt.
- Legge til rette for økt åpenhet om lønn, herunder lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.

1.4.2 UTRYDDE SULT

Kapittel 4.2 i meldingen omhandler bærekraftsmål 2 Utrydde sult: Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Fremme bærekraftige matsystemer som ivaretar matsikkerhet og ernæring innenfor rammen av klodens bæreevne, i Norges multilaterale arbeid.
- Styrke innsatsen for økt bærekraftig matproduksjon og god ernæring, med særlig fokus på å nå småskalaprodusenter i de minst utviklede landene og i Afrika sør for Sahara.
- Bidra til mer klimarobuste landbruks- og matsystemer og rene og rike hav gjennom økt innsats for klimatilpasning.
- Fortsette arbeidet med å fremme havet som matfat og sjømatens rolle for matsikkerhet, ernæring, klima og miljø.
- Bidra til bærekraftig fiske i utviklingsland ved å dele norsk kunnskap og kompetanse gjennom utviklingsprogrammet Fisk for utvikling.

Nasjonalt

- Sikre befolkningen nok, trygg og sunn mat for et kosthold som dekker ernæringsmessige behov og matpreferanser.
- Videreføre samarbeidet med matvarebransjen gjennom fornyet intensjonsavtale som gjelder til 2025.
- Legge til rette for at norsk landbruk og fiskeri, innenfor bærekraftige rammer, produserer mer av de matvarene vi har forutsetninger for å produsere, og som forbrukerne etterspør.
- Fortsette arbeidet med å målrette og utvikle landbrukspolitikken slik at den bidrar til matproduksjon med lavt miljø- og klimaavtrykk per produsert enhet og tilpasning til et klima i endring.
- Legge vekt på teknologi- og produktutvikling som grunnlag for bærekraftig matproduksjon og konkurransevne i jordbruk, havbruk, fiskeri og matindustri.
- Legge til rette for en bærekraftig, mer sirkulær produksjon og verdiskaping i bionæringene.

- Fortsette arbeidet for et sunnere kosthold i tråd med Helsedirektoratets kostråd og Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold (2017–2023).
- Legge frem reviderte ernæringsanbefalinger i samarbeid med de andre nordiske landene i 2022.
- Redusere feil- og underernæring hos eldre ved å følge opp Nasjonal strategi for godt kosthold og ernæring hos eldre i sykehjem og som mottar hjemmetjenester.
- Styrke klimatilpasning av matproduksjonen ved å bevare genetisk mangfold, fremme planteforedling og husdyravl og beskytte matjorda.
- Styrke arbeidet med jordkvalitet, jordhelse og bærekraftig bruk av jordbruksarealene.
- Følge opp nasjonal jordvernstrategi med mål om at årlig omdisponering av dyrket jord ikke skal overstige 3 000 dekar innen 2025.
- Arbeide for å redusere risiko for negative helse- og miljøeffekter ved bruk av plantevernmidler, og redusere avhengigheten av kjemiske plantevernmidler.
- Legge til rette for bærekraftig reindrift.
- Sørge for god kunnskap, god forvaltning og overvåkningsprogrammer for å ivareta matsikkerhet, sikre verdiskaping og bærekraftig bruk av havets ressurser.
- Legge frem en havbruksstrategi for å øke veksten i havbruksnæringen innenfor bærekraftige rammer.
- Bedre kompetansen innenfor agronomi- og plantefag og styrke rekrutteringen til mat- og måltidsbransjen.
- Styrke det tverrsektorielle samarbeidet om bærekraftige matsystemer, herunder vurdere en nasjonal plan for bærekraftige matsystemer.
- Styrke kunnskap og tverrsektoriell innsats i kampen mot antibiotikaresistens, og kunnskapen om den nære sammenhengen mellom plantehelse, dyrehelse, folkehelse og miljø (Én helse).

1.4.3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

Kapittel 4.3 i meldingen omhandler bærekraftsmål 3 God helse og livskvalitet: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Arbeide for at alle land etterlever sine forpliktelser på helseområdet, herunder ved å støtte utviklingsland i utbyggingen av helsetjenester.
- Bidra til å redusere ulikhet i helse, med vekt på sårbare og marginaliserte grupper, blant annet gjennom å sikre tilgang til grunnleggende og gode helse-tjenester, legemidler, herunder vaksiner, og medisinsk utstyr, til overkommelig pris.

- Øke innsatsen innen forebygging av og beredskap for helsekriser gjennom tverrsektorielt samarbeid og ved å styrke helsesystemer.
- Styrke innsatsen for å sikre universell helsedekning.
- Bidra til et sterkt WHO med økt og forutsigbar finansiering som kan levere på sitt mandat, samt arbeide for å styrke WHO's evne til å lede verden i helsekriser.
- Fortsette å støtte «Global Action Plan for Healthy Lives and Well-Being for All» i et samarbeid mellom WHO og tolv andre ledende internasjonale institusjoner, blant annet for å redusere skadevirkningene av koronapandemien.
- Følge opp strategien for ikke-smittsomme sykdommer i utviklingspolitikken og i annet internasjonalt samarbeid, herunder satsing på psykisk helse og folkehelse tiltak for å redusere negative helsekonsekvenser, og på risikofaktorer tilknyttet kosthold, fysisk aktivitet, luftforurensning, tobakk og alkohol.

Nasjonalt

- Fremme god helse og livskvalitet for alle hele livet gjennom en folkehelsepolitikk som bygger på bredt samarbeid, innsats i alle sektorer og tidlig innsats, herunder videreutvikle arbeidet med måling av livskvalitet.
- Fortsette arbeidet med å redusere forekomsten av ikke-smittsomme sykdommer og utarbeide en ny strategi for dette.
- Bidra til økt fysisk aktivitet i befolkningen ved å følge opp Nasjonal handlingsplan for fysisk aktivitet 2020–2029 med tiltak i flere departementer.
- Fremme god psykisk helse og livskvalitet og redusere psykiske helseutfordringer og ensomhet ved å følge opp strategi for god psykisk helse, opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse og strategi for å motvirke ensomhet.
- Jobbe målrettet for å nå nullvisjonen for selvmord ved å følge opp handlingsplan for forebygging av selvmord (2020–2025).
- Legge til rette for et robust tjenesteapparat, herunder godt samarbeid mellom offentlige, frivillige og private tjenester for å ivareta grupper og individer som har fått svekket helse og livskvalitet av koronapandemien.
- Systematisk vurdere hvordan statlige tiltak påvirker befolkningens helse og livskvalitet og den sosiale fordelingen av dette, i tråd med kravene i utredningsinstruksen og folkehelseoven.
- Legge til rette for mer bærekraftig kosthold i befolkningen ved å videreutvikle oppfølgingspunktene i Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold (2017–2023).
- Styrke det rusforebyggende arbeidet rettet mot ungdom og følge opp Nasjonal alkoholstrategi (2021–2025) og forslag til en rusreform, jf. Prop. 92 L (2020–2021).
- Følge prinsippet om at rusavhengige skal få hjelp fremfor straff, som foreslått i Prop. 92 L (2020–2021).
- Styrke kunnskap og tverrsektoriell innsats for et bærekraftig matsystem der den nære sammenhengen mellom plantehelse, dyrehelse, folkehelse og miljø (En helse) i kampen mot antibiotikaresistens inngår.
- Skape et aldersvennlig Norge ved å få frem mer aldersvennlige løsninger gjennom samarbeid mellom eldre selv, sivilsamfunn, offentlige og private aktører, og hvor forskning og innovasjon inngår.
- Følge opp arbeidet med å sikre likeverdige helse- og omsorgstjenester til alle, gjennom blant annet Nasjonal helse- og sykehusplan og eldreforhøringen Leve hele livet.
- Følge opp strategi for å øke helsekompetansen i befolkningen (2019–2023).
- Bidra til en mer bærekraftig helse- og omsorgstjeneste, bl.a. ved hjelp av digitalisering, ny teknologi og innovasjon i videreutviklingen av tjenestene.
- Legge til grunn en nullvisjon for drepte og hardt skadde i trafikken, med mål om å halvere antall drepte i trafikken innen 2030 sammenlignet med 2020.

1.4.4 GOD UTDANNING

Kapittel 4.4 i meldingen omhandler bærekraftsmål 4 God utdanning: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Bidra til at alle barn, med særlig vekt på jenter og marginaliserte grupper, begynner på og fullfører skole.
- Bidra til at barn og unge tilegner seg grunnleggende ferdigheter gjennom inkluderende utdanning.
- Bidra til at utviklingslandene selv prioriterer ressurser til utdanning for egen befolkning.
- Fortsatt bidra til god kvalitet og tilgang til yrkesopplæring, høyere utdanning og forskning i utviklingsland.

Nasjonalt

- Følge opp tiltakene i stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO.
- Evaluere fagfornyelsen og de nye læreplanene.
- Styrke arbeidet med å løse gjenstridige problemer i oppfølgingen av sårbare barn og unge gjennom økt tverrsektorielt samarbeid på alle forvaltningsnivåer.

- Følge opp Fullføringsreformen, blant annet ved å utvide retten til videregående opplæring og gi alle elever rett til opplæring inntil de har fullført og bestått med studie- eller yrkeskompetanse.
- Vurdere å foreslå en plikt for fylkeskommunene til å jobbe systematisk og forebyggende med elever i videregående opplæring som står i fare for ikke å bestå fag.
- Følge opp tiltakene i styringsmeldingen for statlige universiteter og høyskoler, slik at institusjonene på best mulig måte kan innfri hele bredden av politiske mål for forskning og høyere utdanning.
- Følge opp stortingsmeldingen om arbeidslivsrelevans i høyere utdanning som en del av regjeringens langsiktige satsing på kvalitet i høyere utdanning og samspillet mellom arbeidsliv og høyere utdanning.
- Legge frem en ny langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Bærekraftsmålene skal gi retning for arbeidet og danner en viktig ramme for planen.
- Sikre åpenhet om resultater og kvalitet i norsk skole og utdanning.

1.4.5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE

Kapittel 4.5 i meldingen omhandler bærekraftsmål 5 Likestilling mellom kjønnene: Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i hjemmet.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- At likestilling og kvinners rettigheter skal være et tverrgående hensyn i utviklingspolitikken.
- Fortsette å prioritere jenters utdanning, kvinners politiske og økonomiske deltakelse, bekjempelse av vold og fremme seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, inkludert arbeidet mot skadelige skikker.
- Følge opp handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet i utenriks- og utviklingspolitikken.
- Styrke det internasjonale samarbeidet mot vold i nære relasjoner, blant annet ved å hegne om Istanbulkonvensjonen og videreutvikle det strategiske europasamarbeidet under EØS-midlene.

Nasjonalt

- Legge frem en strategi om et likestilt utdannings- og arbeidsliv etter sommeren 2021.
- Følge opp handlingsplanen Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021–2024).
- Legge frem og følge opp handlingsplanen om vold i nære relasjoner, Frihet fra vold (2021–2024).
- At CORE – Senter for likestillingsforskning fortsetter å være et sentralt miljø for likestillingsforskning, med vekt på samspillet mellom familie og arbeidsliv, inkludert ansvar for CORE Topplederbarometer,

som også skal omfatte ledere med innvandrerbakgrunn.

- Fortsette arbeidet med å innføre kjønnsnøytrale stillingstitler i statlige virksomheter.
- Videreføre støtten til Jenter og teknologi i regi av NHO, NITO og NSR (Norsk Senter for Realfagsrekruttering).
- Bidra til økt rekruttering av menn til omsorgssektoren ved at bevilgningen til Menn i helse er videreført i 2021.
- Vurdere å utvikle en samlet strategi for kunnskapsutvikling og forskning på likestillings- og diskrimineringsområdet, på tvers av sektorer og for alle diskrimineringsgrunnlag.
- At arbeidsgivere gjennomfører lønnskartlegging etter kjønn i tråd med aktivitets- og redegjøringsplikten.
- At arbeidsgiverne kartlegger og redegjør for bruken av ufrivillig deltidsarbeid annethvert år, i tråd med aktivitets- og redegjøringsplikten.
- Følge opp Stortingets anmodningsvedtak om å utarbeide en bred gjennomgang av ulike arbeidsfelt og sektorer i samfunnet, der det foreslås tiltak som kan bidra til å forebygge seksuell trakassering.

1.4.6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

Kapittel 4.6 i meldingen omhandler bærekraftsmål 6 Rent vann og gode sanitærforhold: Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Videreføre støtten til tiltak innen vann, sanitær og hygiene i utvalgte multilaterale innsatser.

Nasjonalt

- Gjennomgå behovet for tiltak på vann- og avløpsområdet for å legge bedre til rette for de investeringer som vil bli nødvendige blant annet på grunn av klimaendringer og fornyelse av infrastruktur.
- Gjennomføre en mulighetsstudie for å undersøke og synliggjøre innovasjons- og effektiviseringspotensialet i vann- og avløpssektoren.
- Utarbeide en strategi og plan for restaurering av vassdrag for perioden 2021–2030 (FNs restaureringstid).
- Følge opp plan for restaurering av våtmark i Norge 2021–2025.
- Utvikle kunnskap om og gjennomføring av naturbaserte løsninger innen vann og avløp.
- Evaluere og oppdatere gjennomføringsplanen til nasjonale mål for vann og helse.

- Etablere et interdepartementalt samarbeidsforum med sikte på en helhetlig forvaltning der en ser vann, avløp og annet som kan påvirke drikkevannet, eller er viktig for samfunnstryggheten, i sammenheng.

1.4.7 REN ENERGI TIL ALLE

Kapittel 4.7 i meldingen omhandler bærekraftsmål 7 Ren energi til alle: Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Fortsett legge til rette for vekst i moderne energitjenester og reduserte klimagassutslipp i utviklingsland gjennom helhetlig og effektiv bruk av virkemiddelapparatet.
- Videreføre Norfunds satsing på fornybar energi, garantiordningen og internasjonale satsinger for å mobilisere kommersielle investeringer for økt bruk av fornybar energi, energieffektivisering og utfasing av kull.

Nasjonalt

- Fortsette å legge til rette for samfunnsøkonomisk lønnsom produksjon av fornybar energi i Norge.
- Følge opp stortingsmeldingen om langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser.
- Følge opp regjeringens hydrogenstrategi.
- Realisere målet om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030.

1.4.8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

Kapittel 4.8 i meldingen omhandler bærekraftsmål 8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst: Å fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Prioritere privat sektor som drivkraft for jobbskaping, økonomisk vekst og varig utvikling.
- Legge økt vekt på handelens betydning for utvikling av arbeidsplasser – både i Norge og i utviklingsland.
- Styrke den samlede utviklingspolitiske innsatsen for bekjempelse av moderne slaveri.

Nasjonalt

- Føre en forutsigbar økonomisk politikk med et effektivt og vekstfremmende skattesystem som fremmer en stabil økonomisk utvikling.

- Føre en aktiv politikk for å øke sysselsettingen, investeringene og verdiskapingen i privat sektor etter pandemien.
- Føre en langsiktig og bærekraftig finanspolitikk i tråd med handlingsregelen.
- Dreie den økonomiske utviklingen i en bærekraftig retning både globalt og i Norge, i tråd med Parisavtalen og bærekraftsmålene.
- Føre en aktiv konkurransepolitikk som bidrar til bedre ressursutnyttelse, økt produktivitet og verdiskaping.
- Føre en næringspolitikk som legger til rette for størst mulig samlet verdiskaping, med vekt på vel fungerende konkurranse, effektiv regulering og mer målrettet bruk av offentlige virkemidler.
- Føre en regional- og distriktspolitikk som bidrar til regional balanse gjennom vekstkraft, likeverdige levekår og bærekraftige regioner i hele landet.
- Sikre høy sysselsetting og lav arbeidsledighet over tid gjennom en forutsigbar økonomisk politikk.
- Bevare et omstillingsdyktig arbeidsliv, der regelverk og rammebetingelser for arbeidslivet innrettes slik at arbeidskraften finner ny anvendelse når økonomien utsettes for endringer.
- Arbeide for at flere ungdommer fullfører videregående opplæring, og at alle får mulighet til å lære hele livet.
- Arbeide for at flere med innvandrerbakgrunn skal øke sin deltakelse i arbeidslivet.
- Følge opp strategien mot arbeidslivskriminalitet og forsterke det brede samarbeidet mellom myndighetene og partene i arbeidslivet for å sikre seriøse og trygge arbeidsforhold.
- Holde den gjennomsnittlige arbeidstiden oppe.
- Bekjempe ufrivillig deltid for å bedre utnytte potensialet i arbeidsstyrken.
- Legge til rette for at ansatte i oppstarts- og vekst-selskaper skal kunne bli medeiere i egen virksomhet.
- Sikre norske virksomheter lik tilgang til det europeiske markedet som sine konkurrenter, gjennom EØS-avtalen.

1.4.9 INNOVASJON, INDUSTRIALISERING OG INFRASTRUKTUR

Kapittel 4.9 i meldingen omhandler bærekraftsmål 9 Innovasjon, industrialisering og infrastruktur: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Fremme investeringer i miljøvennlig og bærekraftig infrastruktur gjennom de multilaterale utviklingsbankene.
- Sikre gode rammevilkår for næringsutvikling og private investeringer, med et særlig fokus på utvikling av landbruks- og havnæringene.
- Styrke Norfund som en sentral partner for næringsutvikling.
- Sikre at utviklingsland drar nytte av potensialet i digital teknologi for næringsutvikling, jobbskaping og grønn innovasjon.
- Bruke digitalisering og ny teknologi for å nå ut til flere med norsk utviklingshjelp.
- Legge til rette for at utviklingsland kan hoppe over trinn på utviklingsstigen ved å ta i bruk digitalisering og ny teknologi.
- Ta lederskap innen utvikling og deling av digitale fellesgoder.

Nasjonalt

- Samarbeide tett med EU for å bidra til et mer bærekraftig Europa, og til utviklingen og gjennomføringen av Europas grønne giv.
- Føre dialog med næringslivet om arbeidet med bærekraftig finans, inkludert EUs klassifiseringssystem for bærekraftig økonomisk aktivitet.
- Legge til rette for at finansnæringen kanalisere privat kapital til bærekraftige prosjekter og løsninger.
- Sette ned et ekspertutvalg som skal se på de samlede rammevilkårene for å fremme klimavennlige investeringer i Norge.
- Sikre at de næringsrettede virkemidlene gir økt samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer.
- Følge opp innovasjonsmeldingen med mål om å bidra til mer innovasjon i offentlig sektor.
- Følge opp regjeringens digitaliseringsstrategi *En digital offentlig sektor: Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025*.
- Følge opp Meld. St. 22 (2020–2021) *Data som ressurs – Datadrevet økonomi og innovasjon*.

1.4.10 MINDRE ULIKHET

Kapittel 4.10 i meldingen omhandler bærekraftsmål 10 Mindre ulikhet: Redusere ulikhet i og mellom land.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Være en pådriver for at utviklingsland i større grad involveres i utviklingen av internasjonalt rammeverk for handel, investeringer, skattlegging og kapitalbevegelser, og at deres interesser ivaretas.

- Fortsette å ha ulikhet og fordeling som en sentral satsing i norsk utviklingspolitikk, hvor et viktig innsatsområde er å bekjempe korrupsjon, skatteunndragelse og ulovlig kapitalflukt.
- Bistå partnerland i utvikling av inkluderende samfunn innen rammen av bærekraftsmålene.
- Videreføre arbeidet for inkludering av marginaliserte og sårbare grupper, herunder mennesker med nedsatt funksjonsevne, i tråd med prinsippet om at ingen skal utelates.

Nasjonalt

- Følge opp regjeringens strategi for å bevare et samfunn med små forskjeller, som redegjort for i Meld. St. 13 (2018–2019) *Mulighetsmeldingen*, og Meld. St. 14 (2020–2021) *Perspektivmeldingen*.
- Prioritere fattigdomsbekjempelse, særlig blant barnefamilier, og prioritere kunnskap, kompetanse og tiltak rettet mot de som står utenfor arbeidslivet.
- Fortsette å jobbe for et samfunn med tillit, små forskjeller og muligheter for alle.
- Øke andelen innvandrere som deltar i arbeidslivet, gjennom mer målrettet norskopplæring og kvalifisering, og på den måten redusere fattigdom hos dem og hos deres barn.
- Styrke frivillighetens rolle i arbeidet med integrering, forebygging av ensomhet og å skape et aldersvennlig Norge

1.4.11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN

Kapittel 4.11 i meldingen omhandler bærekraftsmål 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn: Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Arbeide for robuste og bærekraftige byer gjennom internasjonale organisasjoner.

Nasjonalt

- Følge opp strategien for små byer og større tettsteder.
- Legge til rette for at statsansatte kan arbeide i distriktene selv om virksomhetens hovedkontor ligger i sentrale strøk.
- Bidra til et mer variert boligtilbud i distriktskommuner gjennom å tilby lån fra Husbanken til finansiering av boliger i distriktene.
- Fortsette samarbeidet med kommunene om å motvirke opphopning av dårlige levekår i enkelte byområder.

- Styrke hensynet til sosial bærekraft og fysisk aktivitet i samfunns- og arealplanleggingen, gjennom utvikling av kunnskap og verktøy, tydeligere statlige føringer og med veiledning.
- Presentere en helhetlig strategi for bygg og eiendom i sivil statlig sektor.
- Ta hensyn til barn og unges behov i areal- og transportplanleggingen.
- Fremskaffe mer informasjon om hvordan den helsemessige betydningen av grøntområder kan verdsettes med sikte på planlegging.
- Gjennomgå plan- og bygningsloven for å tydeliggjøre kommunenes handlingsrom når det gjelder å stille klimakrav ved byggeprosjekter.
- Igangsette et tverrsektorielt utviklingsprogram for gå- og aktivitetsvennlig nærmiljøutvikling i byer og tettsteder.
- Legge til rette for at sirkulærøkonomiske prinsipper i større grad implementeres i bygg- og anleggsbransjen.
- Fortsette arbeidet med tilgjengeliggjøring av arealstatistikk gjennom arealprofiler og bidra til et bedre grunnlag for bruk av arealregnskap i planprosesser.
- Styrke nasjonal tilrettelegging for helhetlig samfunns- og arealplanlegging, herunder arbeide for bedre koordinering og samordning av regelverk og veiledning.
- Fortsette arbeidet med digitalisering av plan- og byggesaksprosesser.
- Legge til rette for god arkitektur og bærekraftig nabolagsutforming.

1.4.12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

Kapittel 4.12 i meldingen omhandler bærekraftsmål 12 Ansvarlig forbruk og produksjon: Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Fremme bærekraftig forvaltning og bruk av naturressurser og bidra til at både Norge og utviklingsland er i stand til å ta del i det grønne skiftet.
- Fremme naturbaserte løsninger og bærekraftig produksjon og forbruk gjennom flere viktige vedtak på FNs miljøforsamling.
- Videreføre arbeidet for en ambisiøs kjemikaliepolitikk og arbeide for globale forbud og utfasing av helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Nasjonalt

- Følge opp strategien for sirkulær økonomi og sikre at Norge blir et foregangsland i omstilling til en mer sirkulær økonomi som utnytter ressursene bedre, som bidrag til å nå Norges klima- og miljømål,

bærekraftsmålene og til å styrke norsk grønn konkurransekraft.

- Bidra til at de næringsrettede virkemidlene fortsatt skal medvirke til økt samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer i norsk næringsliv.
- Legge til rette for å utnytte potensialet i bioøkonomien for å bidra til bærekraftig verdiskaping og grønn omstilling.
- Gjennomføre regjeringens plaststrategi for mer bærekraftige verdikjeder for plast globalt og nasjonalt.
- Få fortgang i reguleringen av prioriterte miljøgifter, og fase ut farlige stoffer fra plast.
- Etablere en norsk posisjon til EUs forslag til nytt regelverk om forbrukerinformasjon og miljøpåstander i markedsføring, og med utgangspunkt i denne fremme norske interesser i det videre arbeidet i EU.
- Forsterke StartOff-programmet for samarbeidet mellom offentlige virksomheter og oppstartsselskaper.
- Bidra til at næringslivet i større grad kjenner til og etterlever OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.
- Bruke offentlige anskaffelser som et virkemiddel for å stimulere markeder til å tenke bærekraftig og bidra til å nå bærekraftsmålene.
- Medvirke til at det blir enklere å ombruke byggevarer, blant annet ved å utarbeide mer veiledning og vurdere endringer i forskrift om dokumentasjon av byggevarer.

1.4.13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

Kapittel 4.13 i meldingen omhandler bærekraftsmål 13 Stoppe klimaendringene: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Videreføre klima og miljø som tverrgående hensyn i norsk utviklingspolitikk.
- Utarbeide en helhetlig strategi for styrket norsk klimafinansiering til utviklingsland i tråd med de langsiktige målene under Parisavtalen.
- Øke norsk støtte til klimatilpasning, forebygging og sultbekjempelse med utgangspunkt i den nye strategien Klima, sult og sårbarhet.
- Styrke og videreutvikle klima- og skoginitiativet som en sentral del av den globale klimaløsningen.
- Fremme norske teknologiløsninger på områder som for eksempel hydrogen, havvind, grønn skips-

fart, batterier og karbonfangst og -lagring, som kan bidra til å gjøre Europa til det første klimanøytrale kontinent innen 2050.

Nasjonalt

- Følge opp Meld. St. 13 (2020–2021) Klimaplan for 2021–2030 om hvordan Norge skal nå klimamålet som er meldt inn under Parisavtalen, og samtidig skape grønn vekst.
- Styrke samfunnets samlede evne til å håndtere klimaendringer på tvers av sektorer og aktører.
- Utarbeide et helhetlig system for måling og evaluering av effekt av klimatilpasningstiltak og innsats nasjonalt, regionalt og lokalt.
- Legge til rette for at næringslivet og nasjonale og regionale myndigheter samarbeider om innsamling av data og kommunikasjon om fysisk klimarisiko og tiltak for å redusere slik risiko.
- Styrke insentiver for forskning og utvikling som bidrar til mer klimavennlig transport.

1.4.14 LIVET I HAVET

Kapittel 4.14 i meldingen omhandler bærekraftsmål 14 Livet i havet: Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Fortsatt bistå utviklingsland med å sikre rene og sunne hav og trappe opp det internasjonale arbeidet med bærekraftig havforvaltning.
- Arbeide for bredest mulig gjennomslag for handlingsplanen til Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi (Havpanelet), og for at flere kyststater forplikter seg til å utvikle bærekraftige havforvaltningsplaner innen 2030.
- Fortsatt arbeide for en ny global avtale mot marin plastforsøpling og plastforurensing.

Nasjonalt

- Ta en sentral rolle i det blå partnerskapet under Horisont Europa med mål om styrket kunnskapsgrunnlag, bærekraftig vekst og implementering av bærekraftsmål 14.
- Legge til rette for en bærekraftig, mer sirkulær produksjon og verdiskaping i bionæringene.
- Legge frem en havbruksstrategi for å øke veksten i havbruksnæringen innenfor bærekraftige rammer.
- Legge frem en kyststrategi for økt bærekraftig verdiskaping gjennom å fremme lønnsomme arbeidsplasser, konkurransekraft og digitalisering i kystnæringer.

- Videreføre arbeidet med å redusere marin forsøpling, både fra sjøbaserte og landbaserte kilder.
- Samle inn, systematisere og dele kunnskap og data om havet som grunnlag for en god og bærekraftig bruk av havets ressurser og bevaring av økosystemene.
- Reformere den nasjonale fiskerikontrollen og styrke arbeidet mot fiskerikriminalitet nasjonalt og internasjonalt gjennom Blue Justice-initiativet og den internasjonale deklarasjonen om organisert kriminalitet i den globale fiskerinæringen (København-erklæringen).
- Ta utgangspunkt i anbefalinger fra Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi i fremtidig politikkutvikling knyttet til hav.

1.4.15 LIVET PÅ LAND

Kapittel 4.15 i meldingen omhandler bærekraftsmål 15 Livet på land: Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Fortsette å prioritere klima og miljø, både i nærings- og utviklingspolitikken.
- Arbeide for et ambisiøst globalt rammeverk for naturmangfold for 2021–2030.
- Bidra til mer kunnskap om Norges miljøfotavtrykk i andre land og vurdere behov for ytterligere metodeutvikling og forskning.

Nasjonalt

- Iverksette tiltak for å redusere ødeleggelsen av økosystemer, naturtyper og arter, og for å begrense spredningen av fremmede organismer.
- Sørge for god kunnskap, god forvaltning og overvåkningsprogrammer for å sikre bærekraftig bruk og bevaring av økosystemer på land.
- Utvikle et nasjonalt arealregnskap og en felles metodikk som legger til rette for større bruk av arealregnskap i kommunene.
- Utrede bedre insentiver for kommunene til å ivareta fellesgoder som ikke gir direkte verdiskaping innenfor egen kommune.
- Fremme klimatilpasning i hav og på land gjennom naturbaserte løsninger, og ivareta klimatilpasningshensyn i areal- og ressursbaserte næringer.
- Legge til rette for å skape større verdier av norske skogressurser, fremme en bærekraftig skogforvaltning og kombinere økt skogbruksaktivitet med styrkede miljøhensyn i skogbruket.

- Legge til rette for bærekraftig reindrift, herunder ivareta reindriftens beitearealer som grunnlag for økt produksjon og lønnsomhet i reindriftnæringen.
- Legge til rette for økt verdiskaping fra utmarken gjennom næringsutvikling basert på høstbare viltressurser.
- Arbeide for at det tas hensyn til bærekraftsmålene i regional og kommunal areal- og samfunnsplanlegging.
- Sikre levedyktige bestander av de fem store rovviltartene jerv, ulv, bjørn, gaupe og kongeørn.
- Sikre en tydelig geografisk differensiering mellom rovvilt og beitedyr.

1.4.16 FRED, RETTFERDIGHET OG VELFUNGERENDE INSTITUSJONER

Kapittel 4.16 i meldingen omhandler bærekraftsmål 16 Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner: Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Videreføre innsatsen for å fremme menneskerettigheter, demokrati, rettsstatsprinsipper og styresett preget av åpenhet, ansvarlighet, inkludering og integritet i norsk utenriks- og utviklingspolitikk.
- Videreføre anti-korrupsjon, klima og miljø, menneskerettigheter og likestilling som tverrgående hensyn i utviklingspolitikken.
- Være en pådriver i arbeidet med å fremme internasjonale normer, standarder og operative tiltak for å forebygge og bekjempe korrupsjon, skatteunndragelser og ulovlig kapitalflyt.
- Følge opp Strategisk rammeverk for norsk innsats i sårbare stater og regioner med vekt på å bidra til forebygging, stabilisering og redusert sårbarhet.
- Videreutvikle eksisterende og etablere nye freds- og forsoningsinnsatser gjennom strategisk støtte til forhandlinger, politiske prosesser mellom parter og til oppfølging av fredsavtaler.
- Videreføre et omfattende humanitært engasjement, der hovedmålet er å redde liv, lindre nød og beskytte menneskers verdighet i konflikt og kriser.
- Bidra til at NATO forblir en sterk allianse som kan forhindre krig og konflikt i våre nærområder.
- Arbeide for at NATO utreder et mål for reduksjon av klimagassutslipp fra NATOs egne politiske og militære strukturer og installasjoner.
- Samarbeide med EU om sikkerhetsutfordringer i Europa og omkringliggende regioner.

- Fortsette å bidra til internasjonal bekjempelse av hvitvasking og tilknyttet kriminalitet, bl.a. gjennom deltakelse i relevante internasjonale organisasjoner.

Nasjonalt

- Reformere den nasjonale fiskerikontrollen og styrke arbeidet mot fiskerikriminalitet nasjonalt og internasjonalt gjennom Blue Justice-initiativet og den internasjonale deklarasjonen om organisert kriminalitet i den globale fiskerinæringen (København-erklæringen).
- Fortsette arbeidet med en kunnskapsbasert videreutvikling av innsatsen mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, blant annet i tråd med endringer i trusselbildet.
- Øke innsatsen for å stanse miljøkriminalitet, økonomisk kriminalitet og annen grensekryssende kriminalitet, både globalt og i Norge.
- Videreutvikle en kunnskapsbasert, helhetlig og samordnet politikk med voldsutsattes rettigheter og behov i sentrum, blant annet gjennom en ny tverrdepartemental handlingsplan for forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner, Frihet fra vold (2021–2024).
- Utarbeide en melding til Stortinget om innsatsen mot vold og overgrep.
- Følge opp tiltakene i stortingsmeldingen om barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet.
- Følge opp effekten av domstolsreformen og fortsette moderniseringen av domstolene for å sikre effektiv saksavvikling og avgjørelser av høy kvalitet, med utgangspunkt i Domstolkommisjonens utredning.
- Fastholde målene for politireformen og sikre at den fullføres i tråd med intensjonen fra 2015.

1.4.17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

Kapittel 4.17 i meldingen omhandler bærekraftsmål 17 Samarbeid for å nå målene: Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling.

Det fremgår at regjeringen vil:

Globalt

- Bidra til en bred nasjonal og internasjonal mobilisering av ressurser for bærekraftig utvikling og fortsatt vektlegge at bistanden i størst mulig grad mobiliserer andre kapitalstrømmer til utviklingsformål.
- Fremme bruk av digital teknologi og nye kommunikasjonsmidler i både langsiktig utviklingssamarbeid og humanitære kriser på en slik måte at den digitale transformasjonen bidrar til å lukke det digitale gapet mellom land.

- Videreutvikle Kunnskapsbanken som et fremtidsrettet og effektivt instrument for faglig samarbeid for å styrke kompetanse og kapasitet i offentlige institusjoner i samarbeidsland.
- Fortsette å prioritere de minst utviklede landene når det gjelder handelsbistand.
- Videreutvikle samarbeidet med sivilsamfunnsorganisasjoner, akademia, media og privat sektor for å bidra til å oppnå bærekraftsmålene og å styrke sivil samfunn i utviklingsland.
- Sørge for at Norges økonomiske støtte til gjennomføringen av bærekraftsmålene via de multilaterale organisasjonene fremmer bedre koordinering og samarbeid, effektivitet og resultater, blant annet ved å gi flerårige indikative bidrag og vri bidragene mot mer kjernestøtte.
- Fremme god koordinering av det multilaterale arbeidet mellom alle deler av norsk statsforvaltning.
- Bidra til at det nordiske samarbeidet gir økt kunnskap og tester ut nye løsninger for gjennomføring av bærekraftsmålene.
- Løfte gjennomføring av bærekraftsmålene i det norske formannskapet i Nordisk ministerråd i 2022 i tråd med handlingsplanen for Visjon 2030.
- Bidra til at det innenfor Barentssamarbeidet legges til rette for å utvikle nye bærekraftige løsninger som harmonerer med bærekraftsmålene, bl.a. gjennom den oppdaterte klimahandlingsplanen for Barentsregionen.
- Bidra til gjennomføring av bærekraftsmålene i det norske formannskapet i Arktisk råd 2023–2025.
- Være en aktiv og relevant partner til EU for et mer bærekraftig Europa og i utviklingen og gjennomføringen av Europas grønne giv.

Nasjonalt

- Føre en samstemt politikk for bærekraftig utvikling, slik at nasjonal og internasjonal politikk bidrar til å nå bærekraftsmålene.
- Integre samstemthetsforumet i Nasjonalt forum for 2030-agendaen og sikre åpenhet om sakene som diskuteres i forumet.
- Forbedre og effektivisere rapporteringen av samstemthet og gjøre rapporteringen av arbeidet med bærekraftsmålene reelt tverrsektoriell.
- Undersøke metoder for innbyggermedvirkning i arbeidet med bærekraftsmålene.
- Samarbeide med KS om oppfølgingen av bærekraftsagendaen og innovasjon i offentlig sektor.

1.5 Helhetlig oppfølging mot 2030

I meldingens kap. 5 gis først en omtale av følgende tema:

- Alle skal bidra, jf. meldingens pkt. 5.1
- Innovasjon og nye arbeidsformer, jf. meldingens pkt. 5.2
- Samordne innsatsen i offentlig sektor, jf. meldingens pkt. 5.3

Til slutt i kapitlet fremgår det at regjeringen vil:

- Legge til rette for et bredt og inkluderende samarbeid med næringslivet, sivilsamfunnet, kommunesektoren og akademia, og etablere Nasjonalt forum for 2030-agendaen som møteplass for å utvikle og koordinere arbeidet med bærekraftsmålene.
- Legge til rette for at Nasjonalt forum for 2030-agendaen kan gi innspill i politiske prosesser om hvordan regjeringen kan bidra til mer samstemt politikk for bærekraftsmålene, og styrke dialogen om regjeringens politikk.
- Videreutvikle trepartssamarbeidet med arbeidsmarkedets parter til et samarbeid om bærekraftsmålene.
- Invitere KS og hovedsammenslutningene til et samarbeid for å utvikle verktøy for arbeidet med bærekraftsmålene og styrke kompetansen i kommunesektoren.
- Samarbeide med kommunesektoren om å videreutvikle nasjonale målepunkter som kan brukes av kommuner og fylkeskommuner til å styrke beslutningsgrunnlaget for politiske vedtak lokalt og regionalt.
- Fremme økt bruk og etisk forsvarlig deling av data som grunnlag for effektivt samarbeid, bærekraft og innovasjon.
- Videreutvikle nasjonal infrastruktur for geografisk informasjon for å styrke deling og bruk av data på tvers av offentlig og privat sektor.
- Etablere et policylaboratorium for bærekraftig utvikling og utvikle en veileder for eksperimenterende arbeidsformer.
- Videreutvikle konsepter som fast track for å øke innovasjonseffekten av offentlige anskaffelser.
- Utvikle kultur, ledelse og kompetanse for bærekraftig utvikling, bl.a. gjennom eksperimenter og forsøk der kommunesektoren og statlige virksomheter deltar.
- Følge opp behovet for bedre plankompetanse og plankapasitet i kommunene gjennom å styrke utdanningsinstitusjonenes og KS' kapasitet til å utdanne og etterutdanne planleggere og rekruttere til planfagene.
- Gjennomføre strategien for departementsfelleskapet Gode hver for oss. Best sammen. (2021–2025) for å forsterke samordningen.
- Gi alle statlige virksomheter i oppdrag å rapportere på hvordan virksomheten bidrar til bærekraftsmålene og vurdere hvordan bidraget kan økes.

- Vurdere konsekvensene for bærekraftsmålene i nye proposisjoner, stortingsmeldinger og strategier.
- Legge bærekraftsmålene til grunn ved planlegging av statlige utbyggingstiltak etter plan- og bygningsloven.
- Formidle informasjon om bærekraftsmålene og arbeidet med dem, og spre erfaringer og gode eksempler.
- Gi Statistisk sentralbyrå og andre nasjonale kunnskapsprodusenter i oppdrag å arbeide videre med å utvikle målepunktene, og utarbeide statistikk og data som viser utviklingen frem mot 2030 i tråd med disse.
- Utarbeide en årlig statusoppdatering om arbeidet med bærekraftsmålene nasjonalt og internasjonalt, i tillegg til rapporteringen i departementenes budsjettproposisjoner.
- Rapportere om arbeidet med bærekraftsmålene i Norge til Høynivåmøtet i FN hvert fjerde år.

1.6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vises i meldingen til at den inviterer hele det norske samfunnet til en felles innsats for å nå bærekraftsmålene. Meldingen er en nasjonal handlingsplan som peker ut prioriterte utfordringer og viser retning for innsatsen de neste ti årene.

Nye tiltak i meldingen som krever bevilgninger, dekkes innenfor de til enhver tid gjeldende budsjett-rammer eller med forbehold om når de kan gjennomføres.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Støstad, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni, Kathrine Kleveland og Per Martin Sandtrøen, fra Fremskrittspartiet, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, fra Rødt, Tobias Drevland Lund, og fra Venstre, André N. Skjelstad, viser til at komiteen i denne innstillingen behandler Meld. St. 40 (2020–2021) Mål med mening – Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030.

Komiteen viser til at målet med denne meldingen er å sette de globale bærekraftsmålene inn i en norsk kontekst og presentere mulige nasjonale målepunkter for måloppnåelse som norske virksomheter, organisa-

sjoner og offentlige myndigheter kan bruke som verktøy i arbeidet med bærekraftsmålene. Meldingen skal også peke ut retningen for arbeidet med bærekraftsmålene frem mot 2030. Meldingen skal ikke erstatte eksisterende meldinger og strategier eller politikk som skal utvikles på de enkelte departementers områder fremover.

Komiteen viser til arbeidet med globale indikatorer og nasjonale målepunkter. Stadig flere kommuner, fylkeskommuner, organisasjoner og bedrifter ønsker å rapportere på bærekraftsmålene. I denne meldingen presenterer regjeringen mulige nasjonale målepunkter for bærekraftsmålene. Disse skal utvikles til felles referansepunkt for både offentlig, privat og frivillig sektor. SSB og nasjonale kunnskapsprodusenter vil få i oppdrag å videreutvikle målepunktene og utvikle statistikk og data til disse. Målepunktene skal suppleres og videreutvikles over tid. De skal bygge på etterrettelig dokumentasjon og benytte det etablerte offentlig-private samarbeidet for datadeling der det er mulig.

Komiteen viser til at det er avholdt muntlig høring i saken 11. januar 2022 med 27 høringsinstanser til stede. Komiteen viser for øvrig til de ulike partienes egne merknader og forslag i saken.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Riksrevisjonens rapport Dokument 3:3 (2020–2021), der det ble stadfestet at den nasjonale oppfølgingen av bærekraftsmålene ikke har vært godt nok koordinert, og imøteser denne helhetlige planen for gjennomføring av det nasjonale arbeidet med bærekraftsmålene. Dette medlem viser videre til Innst. 199 S (2020–2021) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen, der komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det hadde vært en fordel om Statsministerens kontor ledet arbeidet i Norge, og merker seg at en slik omorganisering ikke omtales i handlingsplanen.

Dette medlem viser til høringsinnspill fra blant andre Unicef Norge og LNU, og er enig i at barn og unge bør inkluderes i arbeidet med bærekraftsmålene, ikke bare symbolsk, men med reell påvirkningsmulighet både når avgjørelsene tas, og når det faktiske arbeidet skal gjøres.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen inkludere en representant fra det unge sivilsamfunnet i nasjonalt forum for bærekraftsmålene.»

Dette medlem viser til at et nasjonalt forum for FNs bærekraftsmål kan være en ressurs for næringslivet, frivillige organisasjoner, kommunesektoren og akademia i deres arbeid med å nå målene. Dette medlem mener at Norge trenger et nasjonalt forum for å sikre at

landet vårt når bærekraftsmålene innen 2030. I forumet kan samfunnet forene krefter og koordinere innsatsen på tvers av sektorene.

Dette medlem viser til at regjeringen har planlagt å opprette et nasjonalt forum for å sikre at Norge når bærekraftsmålene innen 2030. Forslaget fra regjeringen i september 2021 var at den daværende kommunal- og moderniseringsminister skulle få ansvar for regjeringens bærekraftsarbeid og ha en sentral rolle i forumet. De øvrige faste medlemmer skulle være finansministeren, utviklingsministeren, klima- og miljøministeren og lederne av KS, ForUM, NHO, LO, UN Global Compact Norge og Nasjonal komité for agenda 2030 i høyere utdanningssektoren (SDG Norge).

Dette medlem viser til at FN-sambandet har jobbet for å informere om FN og FNs arbeid og har jobbet for FNs mål og vedtak, fra 1946, og er den eldste FN-organisasjonen i Norge. FN-sambandet prioriterer FNs bærekraftsmål, som er vedtak FN har fattet, og har et stort nettverk i hele landet. Dette medlem mener det ville tilført mye om FN-sambandet ble med i forumet da de har kontakt med over 800 FN-skoler i Norge og over 100 000 ansikt-til-ansikt-møter årlig med barn og unge, og har et stort nettverk i akademia og i frivillige organisasjoner. Dette medlem mener på denne bakgrunn at også lederen av FN-sambandet bør ha en plass i det nasjonale forumet for FNs bærekraftsmål.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen Solberg satte ned en innsatsgruppe for bærekraftsmålene som var ledet av statsministeren. Disse medlemmer viser videre til at innsatsgruppen skulle bestå av en fast kjerne med noen få ministre bestående av finansministeren, utviklingsministeren og klima- og miljøministeren, og at den daværende kommunal- og moderniseringsministeren skulle ha ansvar for koordineringen av regjeringens bærekraftsarbeid og derfor ha en sentral rolle i forumet. Forumet skulle i tillegg bestå av KS, ForUM, NHO, LO, UN Global Compact Norge og Nasjonal komité for agenda 2030 i høyere utdanningssektoren (SDG Norge). Disse medlemmer viser til at andre statsråder, organisasjoner og fagfolk skulle kunne delta ut fra dagsordenen for møtene. Disse medlemmer anbefaler regjeringen å videreføre denne innsatsgruppen og at statsministeren skal ha en sentral rolle.

Disse medlemmer viser til at Riksrevisjonens rapport tok for seg hvordan regjeringen hadde sørget for gjennomføring av bærekraftsmålene i perioden 2016–2019. Disse medlemmer tar denne kritikken på alvor, men vil samtidig vise til en internasjonal sammenligning som viste at Norge var sjette best på bærekraftsmålene, og at Norge skårer godt på nesten alle globale indikatorer. Disse medlemmer vil også understreke at flere av kritikkpunktene allerede var fulgt opp

da Riksrevisjonens rapport ble lagt frem, fordi regjeringen Solberg selv så at det var behov for å intensivere innsatsen for bærekraftsmålene. I januar 2020 ble ansvaret for oppfølging av bærekraftsmålene flyttet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Arbeidet med handlingsplanen ble satt i gang raskt etter det. Regjeringen Solberg omtalte dessuten bærekraftsmålene i alle meldinger og strategier der det var relevant, og stilte krav til at kommuner og fylkeskommuner legger bærekraftsmålene til grunn for sin planlegging. Fra 2021 skulle også alle statlige virksomheter rapportere på hvordan de arbeider med bærekraftsmålene, i tillegg til regjeringens rapportering til Stortinget i nasjonalbudsjettet og i departementenes budsjettproposisjoner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at potensialet i offentlige anskaffelser som fremheves i handlingsplanen, må utnyttes bedre. Dette medlem viser til høringsinnspill fra organisasjonen Miljøfyrtårn, som skriver at mange innkjøpere opplever at de politiske signalene er tydelige, men er redd for å gjøre feil og holder igjen på bruk av miljøkrav, herunder krav om miljøledelse. Myndighetenes praktiske veiledning maner i stor grad til forsiktighet heller enn til å utnytte mulighetsrommet i regelverket. Det mangler tydelighet om at innkjøpere skal velge leverandører som tar vare på miljø og klima, og som aktivt jobber mot 1,5-graders-målet.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen instruere relevante deler av myndighetsapparatet om at praktisk veiledning til innkjøpere skal vise mangfoldet av muligheter som ligger i regelverket med tanke på bærekraftige innkjøp.»

«Stortinget ber regjeringen tydeliggjøre overfor statlige innkjøpere at regelverket skal utnyttes til fulle for å velge leverandører som vektlegger bærekraft, klima og miljø.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av at offentlige innkjøpere legger vekt på økonomisk bærekraft. Disse medlemmer vil også påpeke at det er en stor industri og mange pressgrupper tilknyttet ulike former for miljømerking, og at en rekke aktører har en betydelig egeninteresse når det gjelder merkinger og sertifiseringer. Dette aspektet er det viktig at innkjøpere tar med i sine prosedyrer for innkjøp.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til høringsinnspill fra Spire og fra Forum for utvikling og miljø (ForUM), hvor Norges negative påvirkning på andre lands oppnåelse av målene beskrives.

Disse medlemmer er enige i de ovennevnte organisasjonenes refleksjoner og henstiller til regjeringen å styrke vurderingene av påvirkningen nasjonal politikk har på global måloppnåelse i handlingsplanen, og inkludere tiltak for å redusere Norges negative globale fotavtrykk. Det bør innføres egne målepunkter for å måle Norges påvirkning på global måloppnåelse. Videre vil disse medlemmer, som Spire gjør i høringen, påpeke viktigheten av å prioritere helheten av bærekraftsmålene; det å ivareta ressurser, miljø, mennesker og natur over kortsiktig økonomisk vekst. Disse medlemmer mener det er avgjørende at det bevilges nok ressurser til å gjennomføre handlingsplanen i alle ledd, og at man legger til rette for evaluering og revidering av handlingsplanen. I evalueringsprosessen er det viktig å legge opp til innspill fra ikke-statlige så vel som uavhengige internasjonale aktører.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i videre arbeid med FNs bærekraftsmål inkludere tiltak for å redusere Norges negative påvirkning på andre land og sørge for egne målepunkter for å måle Norges påvirkning på global måloppnåelse av FNs bærekraftsmål.»

2.1 De 17 bærekraftsmålene

Bærekraftsmål 1 Utrydde fattigdom

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen der regjeringen blant annet vil bruke 1 pst. av bruttonasjonalinntekten til internasjonal innsats for å oppnå FN-målene om sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Erfaringene fra byggingen av vår egen velferdsstat skal brukes i videreføringen av Norges pådriverrolle for helsetjenester til alle og inkluderende utdanning, ikke profittstyrte løsninger, med mål om å bekjempe ulikhet og fremme likestilling. Videre vil regjeringen forene klima- og utviklingspolitikken for bærekraftig fattigdomsreduksjon og prioritere seks satsingsområder i utviklingspolitikken: 1. Forene klima- og utviklingspolitikken gjennom klimatilpasning og ren energi, 2. Bekjempe sult og styrke matsikkerhet og klimasmart landbruk, 3. Bekjempe ulikhet, 4. Styrke kvinners rettigheter, 5. Yte humanitær bistand og sikre tettere sammenheng mellom humanitær nødhjelp og langsiktig utvikling, 6. Bekjempe smittsomme sykdommer og styrke politisk lederskap for global helse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny po-

litikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Forene klima- og utviklingspolitikken for bærekraftig fattigdomsreduksjon.
- Ha en pådriverrolle internasjonalt for oppfølging av bærekraftsmålene.
- Bruke én pst. av bruttonasjonalinntekten til internasjonal innsats for å oppnå FN-målene om sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft.
- Prioritere partnerland og Afrika sør for Sahara i utviklingspolitikken.
- Prioritere seks satsingsområder i utviklingspolitikken: 1. Forene klima- og utviklingspolitikken gjennom klimatilpasning og ren energi, 2. Bekjempe sult og styrke matsikkerhet og klimasmart landbruk, 3. Bekjempe ulikhet, 4. Styrke kvinners rettigheter, 5. Yte humanitær bistand og sikre tettere sammenheng mellom humanitær nødhjelp og langsiktig utvikling, 6. Bekjempe smittsomme sykdommer og styrke politisk lederskap for global helse.
- Videreføre de fire tverrgående hensynene i norsk utviklingspolitikk: antikorruptsjon, klima og miljø, likestilling og menneskerettigheter.
- Bidra til bedre samspill mellom humanitær innsats, forebygging og langsiktig utviklingssamarbeid.
- Øke innsatsen for å utvikle sosiale sikkerhetsnett i utviklingsland, bl.a. ved å samarbeide med partnerland som viser politisk vilje til endring.
- Sørge for rask og effektiv respons på humanitære kriser.
- Sikre høyest mulig sysselsetting og størst mulig deltagelse i arbeidslivet.
- At staten skal gå foran og arbeide aktivt for å rekruttere ansatte med nedsatt funksjonsevne eller flerkulturell bakgrunn.
- Oppfordre næringslivet til å ta et større ansvar for å ansette personer med funksjonsnedsettelse og andre som har utfordringer med å komme inn på arbeidsmarkedet.
- Prioritere tiltak mot arbeidsledighet og fattigdom på vei ut av koronakrisen.
- Styrke samarbeidet mellom Nav og helse- og omsorgstjenestene i kommunene for å bidra til bedre oppfølging av personer med problemer innen rus og psykisk helse.
- Motvirke at fattigdom går i arv, ved å få flere unge i utdanning og arbeid, blant annet gjennom Navs ungdomssatsing.
- Legge til rette for at det blir lettere å kombinere trygd og arbeid, og for at det alltid skal lønne seg å jobbe.
- Sikre et velfungerende sosialt sikkerhetsnett for alle som av ulike grunner faller utenfor arbeidslivet.

- Legge til rette for et organisert arbeidsliv og styrke organisasjonsgraden ved å bygge opp under et effektivt og velfungerende trepartssamarbeid.
- Følge opp samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier 2020–2023.
- Følge opp nasjonal strategi for sosial boligpolitikk 2021–2024 med mål om at ingen skal være bostedsløse.
- Gjennomføre en levekårsundersøkelse blant studenter.
- Legge til rette for økt åpenhet om lønn, herunder lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.
- Styrke fellesskolen, gjennomføre en ungdomsskole-reform og styrke tilbudet innenfor desentralisert utdanning for å få flere barn og unge ut i arbeidslivet og sikre tilstrekkelig kompetanse til fremtidens arbeidsmarked.
- Styrke vilkårene for frivillige lag og organisasjoner gjennom full momskompensasjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Videreføre aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år, og norskopplæringsplikt og vurderingsplikt ved vedtak om økonomisk sosialhjelp for personer under 30 år.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at også i Norge vokser en økende andel barn opp i familier med vedvarende lavinntekt, dette gir dårligere levekår og slår uheldig ut på mange parametere. Det er derfor avgjørende at man stimulerer til gode områdeplaner, en politikk som inkluderer alle i arbeidslivet, og gode velferdsordninger som begrenser antall som faller utenfor fellesskapet. En boligpolitikk som legger til rette for reduserte forskjeller, og samtidig sikrer at alle vokser opp i egnede boliger, er avgjørende og kan ikke overlates til markedet alene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at bærekraftsmålene skal ligge til grunn for utviklings- og utenrikspolitikken, der fattigdomsbekjempelse er et overordnet mål. Disse medlemmer mener derfor at Norge må være en pådriver internasjonalt for oppfølging av bærekraftsmålene, og at det er viktig at et høyt nivå på bistanden opprettholdes.

Disse medlemmer påpeker at utdanning er en forutsetning for varig vekst, selvstendighet og likestilling i utviklingsland, og at dette var et av regjeringen Solbergs største utviklingspolitiske satsingsområder. Disse medlemmer vil spesielt fremheve betydningen av skolegang for unge jenters frihet.

Disse medlemmer viser til at man nasjonalt må sikre høyest mulig sysselsetting og størst mulig deltagelse i arbeidslivet, og at regjeringen da må fortsette arbeidet med inkluderingsdugnaden, integreringsløftet og utdanningsløftet som ble satt i gang av regjeringen Solberg. Disse medlemmer vil fremheve viktigheten av å begrense konsekvensene av fattigdom på kort sikt, og hjelpe flere inn i arbeid på lang sikt. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg har fremmet flere konkrete tiltak for å redusere effekten av ulikhet på kort sikt, og trekker frem at regjeringen Solberg styrket barnetrygden og innførte fritidskort for barn mellom seks og atten år. Regjeringen Solberg har også gjort barnehagen og SFO/AKS gratis og billigere for familier med lav inntekt og støttet prosjekter med kulturtilbud og sommerferie for barn fra familier med lav inntekt.

Disse medlemmer viser til at mange opplever at den nedsatte funksjonsevnen eller hull i CV-en blir en så dominerende faktor i andre menneskers opplevelse av dem, at de reelle kvalifikasjonene deres ikke blir ordentlig oppfattet eller vurdert.

Disse medlemmer viser til at det i stortingsmeldingen ligger inne forslag til politikk for hvordan regjeringen skal nå bærekraftsmålene. Disse medlemmer merker seg at komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke nevner det å øke den øvre aldersgrensen i staten fra 70 til 72 år, eller sørge for at alderspensjon kan kombineres med arbeidsinntekt. Disse medlemmer mener at dette er et tiltak som ville ha fått flere til å være i arbeid lenger. Disse medlemmer merker seg også at regjeringen har trukket Meld. St. 32 (2020–2021) Ingen utenfor – En helhetlig politikk for å inkludere flere i arbeids- og samfunnsniv. Disse medlemmer mener at tiltakene i meldingen burde vært fulgt opp.

Disse medlemmer peker på at det de senere årene er iverksatt flere viktige tiltak for å heve kvalitet og kompetanse og bedre tilgjengeligheten til tilbudet for personer med økonomi- og gjeldsproblemer. Disse medlemmer viser videre til at alvorlige gjeldsproblemer kan være vanskelig å komme ut av og kan forsterke en allerede vanskelig livssituasjon. Disse medlemmer mener det derfor er behov for å fortsette innsatsen fra regjeringen Solberg for å bedre det offentlige hjelpe-tilbudet til personer med gjeldsproblemer. Disse medlemmer merker seg at regjeringen Støre kuttet regjeringen Solbergs forslag fra Prop. 1 S (2021–2022) Statsbudsjettet 2022 under Arbeids- og sosialdepartementet om å utvikle digitale løsninger for samhandling mellom brukere og arbeids- og velferdsforvaltningen innen økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning. Disse medlemmer ser dette som et uklokt forslag overfor de mange som lever i et gjeldskaos og trenger samfunnets hjelp til å komme på rett kjørl.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at siden 1980 er verdensøkonomien – samlet BNP for alle verdens land – nesten firedoblet. Særlig de fattigste landene har opplevd en positiv utvikling i levekårene. Det er nå rundt 10 pst. av verdens befolkning som lever i ekstrem fattigdom, noe som er en nedgang på to tredjedeler i forhold til i 1990, hvor tallet lå på 35,9 pst. Denne kraftige forbedringen må i stor grad tilskrives økt verdenshandel og mer markedsøkonomi. Disse medlemmer vil understreke at privat eiendomsrett og rettssikkerhet er forutsetninger for velstandsutvikling og en fungerende markedsøkonomi, og at bistandsmidler må ha en tydelig innretning, der målet er å støtte og utvikle stabile institusjoner i utviklingslandene.

Disse medlemmer vil påpeke at rapporter fra Verdensbanken nå dessverre viser at utviklingen for første gang på flere tiår går i feil retning. Verdensbanken har pekt på at pandemien og den globale tilbakegangen kan føre til at andelen av verdens befolkning som lever i ekstrem fattigdom, igjen kan øke. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å få snudd denne utviklingen, og vil understreke at fungerende markedsøkonomi i kombinasjon med menneskerettigheter og rettssikkerhet er nødvendige forutsetninger for å oppnå økt velstand og mindre fattigdom.

Disse medlemmer vil påpeke at Norge i global sammenheng har svært lite fattigdom, og er et av landene i verden med minst forskjell mellom fattige og rike. Gini-koeffisienten viser at Norge ligger på en femteplass (0,257) over minst ulike land i verden når det gjelder inntekt. Disse medlemmer mener det er en fordel at Norge har relativt små forskjeller, og vil understreke viktigheten av at det føres en politikk som sikrer velferden til Norges innbyggere. Disse medlemmer vil påpeke at statistikk fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at innvandring er en av de viktigste grunnene til at inntektsforskjellene øker også i Norge, og at det spesielt er innvandring fra fattige land som spiller inn her. Disse medlemmer vil understreke betydningen av en bærekraftig innvandringspolitikk i kampen mot økt fattigdom og ulikhet.

Komiteens medlem fra Rødt vil understreke Norges globale ansvar for å gjennom bistand og internasjonalt engasjement bidra til å hjelpe fattige mennesker over hele verden.

Rødt har i sine alternative statsbudsjett avvist ideen om at bistandsbudsjettet skal brukes til internasjonale miljøtiltak til alles beste og flyktningtiltak innenfor landegrensene, men reelt bidra til å løfte livssituasjonen til mennesker i nød andre steder i verden.

Dette medlem viser til at det i 2019 var 115 000 barn i Norge som vokser opp i fattigdom, og at trenden dessverre er økende. De siste årene er flere familier kas-

tet ut i økonomisk usikkerhet gjennom permitteringer og arbeidsledighet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at det også er kjent at gjeldsbyrden er stor hos norske familier; i 2020 ble gjennomsnittlig gjeldsbelastning blant husholdninger i Norge målt til 231 pst. av husholdningenes disponible inntekt. Disse medlemmer er bekymret for at høy boliggjeld og forbruksgjeld kombinert med høy arbeidsledighet kan bli en fattigdomsfelle for mange familier.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Kirkens bymisjons rapport «Snakk om fattigdom» beskriver det som betegnes som den «private» fattigdommen som familier med relativt god inntekt, men høy gjeldsbelastning lever i. Disse familiene faller utenfor de faktorene man vanligvis beskriver vedvarende lavinntekt med. Dette medlem vil understreke viktigheten av å ha fokus på denne problemstillingen i årene som kommer.

Bærekraftsmål 2 Utrydde sult

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen der regjeringen blant annet viser til at samfunnsoppdraget til jordbruket er å sikre Norges befolkning nok og trygg mat produsert på norske naturressurser, og slik bidra til arbeid, god ernæring og helse. For å sikre landbruk over hele landet, økt verdiskaping og redusert klimaaavtrykk er det nødvendig å øke lønnsomheten i bruken av jordbruksarealene. Klimagassutslippene fra landbruket skal reduseres og opptaket av karbon økes, samtidig som vi øker selvforsyningen og tilpasser produksjonen til et endret og vanskeligere klima. En variert bruksstruktur som er tilpasset Norges naturressurser og geografi, gir de beste mulighetene til å produsere mat på en bærekraftig og klimavennlig måte. Det er også viktig for å sikre god dyrevelferd, økt mattrygghet og bedre be-redskap.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Fremme bærekraftige matsystemer som ivaretar matsikkerhet og ernæring innenfor rammen av klodens bæreevne, i Norges multilaterale arbeid.
- Styrke innsatsen for økt bærekraftig matproduksjon og god ernæring, med særlig fokus på å nå små-

- skalaprodusenter i de minst utviklede landene og i Afrika sør for Sahara.
- Bidra til mer klimarobuste landbruks- og matsystemer og rene og rike hav gjennom økt innsats for klimatilpasning.
 - Fortsette arbeidet med å fremme havet som matfat og sjømatens rolle for matsikkerhet, ernæring, klima og miljø.
 - Bidra til bærekraftig fiske i utviklingsland ved å dele norsk kunnskap og kompetanse gjennom utviklingsprogrammet «Fisk for utvikling».
 - Sikre befolkningen nok, trygg og sunn mat for et kosthold som dekker ernæringsmessige behov og matpreferanser.
 - Videreføre samarbeidet med matvarebransjen gjennom fornyet intensjonsavtale som gjelder til 2025.
 - Legge til rette for at matproduksjon på hav og land, innenfor bærekraftige rammer, produserer mer av de matvarene vi har forutsetninger for å produsere, og som forbrukerne etterspør.
 - Fortsette arbeidet med å målrette og utvikle landbrukspolitikken slik at den bidrar til matproduksjon med lavt miljø- og klimaavtrykk per produsert enhet og tilpasning til et klima i endring.
 - Legge vekt på teknologi- og produktutvikling som grunnlag for bærekraftig mat- og fôrproduksjon og konkurransevne i jordbruk, havbruk, fiskeri og matindustri.
 - Legge til rette for en bærekraftig, mer sirkulær produksjon og verdiskaping i bionæringene.
 - Fortsette arbeidet for et sunnere kosthold i tråd med Helsedirektoratets kostråd og «Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold (2017–2023)».
 - Legge frem reviderte ernæringsanbefalinger i samarbeid med de andre nordiske landene i 2022.
 - Fremme god ernæring hos eldre blant annet ved å følge opp «Nasjonal strategi for godt kosthold og ernæring hos eldre i sykehjem og som mottar hjemmetjenester» og jobbe for en hjemmetjeneste som arbeider forebyggende og holder folk friskere.
 - Styrke klimatilpasning av matproduksjonen ved å bevare genetisk mangfold, fremme planteforedling og husdyravl og beskytte matjorda.
 - Styrke arbeidet med jordkvalitet, jordhelse og bærekraftig bruk av jordbruksarealene.
 - Følge opp nasjonal jordvernstrategi med mål om at årlig omdisponering av dyrket jord ikke skal overstige 2 000 dekar innen 2025.
 - Arbeide for å redusere risiko for negative helse- og miljøeffekter ved bruk av plantevernmidler, og redusere avhengigheten av kjemiske plantevernmidler.
 - Legge til rette for bærekraftig reindrift.

- Sørgje for god kunnskap, god forvaltning og overvåkingsprogrammer for å ivareta matsikkerhet, sikre verdiskaping og bærekraftig bruk av havets ressurser.
- Bedre kompetansen innenfor agronomi- og plantefag og styrke rekrutteringen til mat- og måltidsbransjen.
- Styrke det tverrsektorielle samarbeidet om bærekraftige matsystemer, herunder vurdere en nasjonal plan for bærekraftige matsystemer.
- Styrke kunnskap og tverrsektoriell innsats i kampen mot antibiotikaresistens, og kunnskapen om den nære sammenhengen mellom plantehelse, dyrehelse, folkehelse og miljø («En helse»).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at man må sikre befolkningen nok, trygg og sunn mat for et kosthold som dekker ernæringsmessige behov og matpreferanser. Det er derfor viktig å legge til rette for at norsk landbruk og fiskeri, innenfor bærekraftige rammer, produserer mer av de matvarene vi har forutsetninger for å produsere, og som forbrukerne etterspør. Disse medlemmer mener at det er viktig at man fortsetter arbeidet med å målrette og utvikle landbrukspolitikken slik at den bidrar til matproduksjon med lavt miljø- og klimaavtrykk per produsert enhet og tilpasning til et klima i endring.

Disse medlemmer understreker den betydelige innsatsen Verdens matvareprogram (WFP) har gjort for å bekjempe sult globalt siden det ble grunnlagt i 1961. Disse medlemmer fremhever hvordan sultbekjempelse også bidrar til konfliktdemping i sårbare områder og at WFP har særskilt gode tilganger til flere av de mest utsatte stedene i verden der nøden er størst. Disse medlemmer mener det er svært uheldig at regjeringen gjennomfører betydelige kutt i bevilgningene til WFP, først ved å foreslå en reduksjon på 200 mill. kroner i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022), og deretter ved et ytterligere kutt på 120 mill. kroner etter budsjettenigheten med Sosialistisk Venstreparti. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg økte kjernestøtten til WFP kraftig i 2021.

Disse medlemmer viser til at det i stortingsmeldingen ligger inne forslag til politikk for hvordan regjeringen skal nå bærekraftsmålene. Disse medlemmer merker seg at medlemmene i komiteen fra regjeringspartiene ikke nevner punktet om å legge fram en havbruksstrategi for å øke veksten i havbruksnæringen innenfor bærekraftige rammer i sine merknader. Disse medlemmer viser til at dette er en viktig strategi for Norge, ettersom havbruk og fiskeri er en av Norges viktigste eksportnæringer, og strategien er et målrettet verktøy for hvordan denne bransjen skal fortsette å vokse bærekraftig i fremtiden og bidra til enda mer verdiskaping og eksportinntekter.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen senker en viktig ambisjon for jordvern fra at årlig omdisponering av dyrket jord ikke skal overstige 3 000 dekar innen 2025, til 2 000 dekar innen 2025. Disse medlemmer er ikke overrasket over at denne regjeringen har lave ambisjoner med hensyn til å ta vare på en av Norges viktigste ressurser, matjorda vår. Det er svært beklagelig at regjeringen ikke følger opp regjeringen Solbergs gode satsing på jordvernet. Under regjeringen Solberg inneholdt den nasjonale jordvernstrategien et nasjonalt jordvernmål om maksimalt 4 000 dekar omdisponert dyrket jord, dette ble nådd i tre av de fire siste årene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke betydningen av effektivt landbruk. Disse medlemmer vil påpeke at kunstgjødsel har bidratt til å møte behovet for mer mat som følge av den kraftige befolkningsveksten som verden har opplevd de siste hundre år.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt viser til at oppfinnelsen og produksjonen av kunstgjødsel har vært et industrielt eventyr, som banet vei for det som senere er betegnet som «den grønne revolusjon» der forskeren Norman Borlaug fant frem til dyrkningsmetoder som ga vekstforedling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at en rekke utviklingsland tok metodene i bruk. En av forutsetningene for at dette lyktes, var anskaffelse av kunstgjødsel i store mengder. Borlaug fikk Nobels fredspris for sin forskningsinnsats i møte med småbønder i fattige land.

Disse medlemmer vil understreke at verden nå er i en alvorlig situasjon når det gjelder utsiktene til matproduksjon. Gass er den viktigste ingrediensen i kunstgjødsel, og de store økningene i gassprisen går ut over produksjonen av kunstgjødsel. Dette i sin tur fører til lavere matvareproduksjon og mer sult fordi bønder ikke har råd til å kjøpe inn det som trengs. Effekten av dette blir lavere avlinger og mindre mat til verdens befolkning. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av en effektiv og bærekraftig energisektor i arbeidet med å oppnå bærekraftsmålet om å utrydde sult, og vil påpeke at gassproduksjon spiller en nøkkelrolle også når det gjelder matproduksjon.

Verdens befolkning trenger mer mat, og disse medlemmer vil påpeke at norsk sjømat kan spille en viktig rolle på matforsyningsområdet. Produksjon av sjømat har potensial for stor vekst og vil kunne bidra til bedre ernæring globalt. Norge har naturgitte fordeler som gjør kysten vår særlig egnet til havbruk, og Norge har et ansvar for å produsere mat på en bærekraftig måte.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at for å sikre en bærekraftig matproduksjon så må jordvern og genetisk mangfold sikres gjennom aktive tiltak både nasjonalt og lokalt. Videre må ivaretagelse og matproduksjon fra havet økes. Kjøttproduksjonen må reduseres og bli mer bærekraftig ved mindre bruk av importert kraftfôr og mer bruk av lokale beiteressurser. For å motvirke sult er det viktig å stimulere til mest mulig lokal bærekraftig matproduksjon fra sirkulære verdikjeder på hav og land. Det bør stimuleres til et balansert kosthold med hovedvekt på plantebasert kost. Høyverdige proteinkilder fra fisk og kjøtt må komme fra bærekraftig produksjon med god dyrevelferd og med minst mulig energi og miljøavtrykk, og uten overbeskatning av villevende arter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at fra livets begynnelse er ernæring viktig, og gode helsestasjonstjenester, skolemat og undervisning om ernæring er viktige satsingsområder.

Bærekraftsmål 3 God helse og livskvalitet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen der regjeringen blant annet viser til at målet med regjeringens helse- og velferdspolitikken er å skape helsefremmende samfunn, forebygge sykdom og sikre en desentralisert helsetjeneste som yter gode og likeverdige helsetjenester i hele landet. En sterk offentlig helsetjeneste, styrt av fellesskapet og finansiert over skattese delen, er avgjørende i kampen mot økte sosiale og geografiske forskjeller og mot en todeling av helsetjenesten. Den offentlige helsetjenesten skal sørge for beredskap og trygghet i hverdagen og tilgang på helsehjelp av høy kvalitet ut fra behov. Koronakrisen har vist at vår felles helsetjeneste også gir et sterkt forsvar i krisetid.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Socialis-

tisk Venstreparti, legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Arbeide for at alle land etterlever sine forpliktelser på helseområdet, herunder ved å støtte utviklingsland i utbyggingen av helsetjenester.
- Bidra til å redusere ulikhet i helse, med vekt på sårbare og marginaliserte grupper, blant annet gjennom å sikre tilgang til grunnleggende og gode helsetjenester, legemidler, herunder vaksiner, og medisinsk utstyr, til overkommelig pris.
- Øke innsatsen innen forebygging av og beredskap for helsekriser gjennom tverrsektorielt samarbeid og ved å styrke helsesystemer.
- Styrke innsatsen for å sikre universell helsedekning.
- Bidra til et sterkt WHO med økt og forutsigbar finansiering som kan levere på sitt mandat, samt arbeide for å styrke WHO's evne til å lede verden i helsekriser.
- Fortsette å støtte «Global Action Plan for Healthy Lives and Well-Being for All» i et samarbeid mellom WHO og tolv andre ledende internasjonale institusjoner, blant annet for å redusere skadevirkningene av koronapandemien.
- Følge opp strategien for ikke-smittsomme sykdommer i utviklingspolitikken og i annet internasjonalt samarbeid, herunder satsing på psykisk helse og folkehelseiltak for å redusere negative helsekonsekvenser, og på risikofaktorer tilknyttet kosthold, fysisk aktivitet, luftforurensning, tobakk og alkohol.
- Jobbe målrettet for å nå nullvisjonen for selvmord ved å følge opp handlingsplan for forebygging av selvmord (2020–2025).
- Fremme god helse og livskvalitet for alle hele livet gjennom en folkehelsepolitikk som bygger på bredt samarbeid, innsats i alle sektorer og tidlig innsats, herunder videreutvikle arbeidet med måling av livskvalitet.
- Fortsette arbeidet med å redusere forekomsten av ikke-smittsomme sykdommer og utarbeide en ny strategi for dette.
- Fremme fysisk aktivitet i hele befolkningen og følge opp Nasjonal handlingsplan for fysisk aktivitet 2020–2029 med tiltak i flere departementer.
- Fremme god psykisk helse og livskvalitet og redusere psykiske helseutfordringer og ensomhet ved å utarbeide og følge opp ny opptrappingsplan for psykisk helse, utarbeide ny folkehelsemelding inkl. strategi for å bekjempe sosial ulikhet og motvirke ensomhet, samt nasjonal livskvalitetsstrategi.
- Legge til rette for et robust tjenesteapparat, blant annet gjennom å styrke kommunene og hindre markedstenkning, målstyring og kommersialisering av helse- og omsorgstjenestene, samt å legge til rette for godt samarbeid med frivillige og ideelle aktører for å ivareta grupper og individer som har fått svekket helse og livskvalitet av koronapandemien.
- Systematisk vurdere hvordan statlige tiltak påvirker befolkningens helse og livskvalitet og den sosiale fordelingen av dette, i tråd med kravene i utredningsinstruksen og folkehelseoven.
- Legge til rette for mer bærekraftig kosthold i befolkningen ved å videreutvikle oppfølgingspunktene i «Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold (2017–2023)».
- Gjennomføre en forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet, styrke det rusforebyggende arbeidet rettet mot barn og ungdom og følge opp «Nasjonal alkoholstrategi (2021–2025)».
- Gjennomføre prinsippet om at rusavhengige skal møtes med hjelp og behandling fremfor straff.
- Styrke kunnskap og tverrsektoriell innsats for et bærekraftig matsystem der den nære sammenhengen mellom plantehelse, dyrehelse, folkehelse og miljø («En helse») i kampen mot antibiotikaresistens inngår.
- Skape et aldersvennlig Norge ved å få frem mer aldersvennlige løsninger gjennom samarbeid mellom eldre selv, sivilsamfunn, offentlige og private aktører, og hvor forskning og innovasjon inngår.
- Følge opp arbeidet med å sikre likeverdige helse- og omsorgstjenester til alle, gjennom blant annet oppfølging av Meld. St. 7 (2019–2020) Nasjonal helse- og sykehusplan og Meld. St. 15 (2017–2018) Leve hele livet – En kvalitetsreform for eldre.
- Følge opp strategi for å øke helsekompetansen i befolkningen (2019–2023).
- Bidra til en mer bærekraftig helse- og omsorgstjeneste, bl.a. ved hjelp av innovasjon i videreutviklingen av tjenestene og videreføring av nasjonalt velferdsteknologiprogram.
- Legge til grunn en ambisjon om at det innen 2030 maksimalt skal være 350 drepte og hardt skadde i veitrafikken, hvorav maksimalt 50 drepte, og at ingen skal omkomme i veitrafikken i 2050.
- Regjeringen har nedsatt en helsepersonellkommissjon som skal etablere et kunnskapsgrunnlag og foreslå treffsikre tiltak i årene framover for å utdanne, rekruttere og beholde kvalifisert personell i helse- og omsorgstjenestene i hele landet for å møte utfordringene på kort og lang sikt.
- Gradvis innføre et daglig sunt, enkelt skolemåltid og daglig fysisk aktivitet i skolen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil arbeide for at alle land etterlever sine forpliktelser på helseområdet, herunder ved å støtte utviklingsland i utbyggingen av helsetjenester. Disse medlemmer viser til at Norge har sluttet seg til Verdens helseorganisasjons mål om å redusere for tidlig

død av ikke-smittsomme sykdommer (NCD) som hjerte- og karsykdommer, diabetes, kols og kreft med 25 pst. innen 2025. Dette målet er allerede nådd. Målet er derfor videreført i bærekraftsmålene, med en tredel reduksjon innen 2030. Disse medlemmer peker på at regjeringen Solberg i 2020 startet arbeidet med en ny NCD-strategi hvor psykiske lidelser, rusbrukslidelser og muskel- og skjelettlidelser inngår, og der det også legges vekt på å møte utfordringene med overvekt og fedme. Arbeidet er satt på vent for å kunne ivareta økende kunnskap om pandemien og virkninger av denne.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke betydningen av et godt helsevesen for å ivareta befolkningens helse og livskvalitet. Disse medlemmer vil videre understreke at valgfrihet, trygghet og personlig ansvar er viktige faktorer i arbeidet med å oppnå god helse og livskvalitet for befolkningen. Forholdene må legges til rette for at folk kan få utvikle seg og ta sine personlige valg for å oppnå det de selv anser som gode liv. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av respekt for mangfold og individuelle valg. En altomfattende stat som griper for mye inn i individenes livsvalg, er uforenlig med målet om god livskvalitet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at den beste måten å sikre god folkehelse på er å forebygge. Dette må derfor ha en prioritet i samfunnsutviklingen. Dette medlem ser behov for et ekstra fokus og satsing på demenssykdommer, muskel- og leddsykdommer, psykisk helse og rus. Ulikhet i helse skaper økte utfordringer, og må få et økt fokus også økonomisk gjennom konkrete tiltak og oppfølging av vedtatt planverk.

Bærekraftsmål 4 God utdanning

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen der regjeringen blant annet vil at videregående opplæring skal gi elever yrkeskompetansen og studiekompetansen de trenger i arbeidslivet og videre utdanning, og legge grunnlag for at de kan delta i samfunnet og leve gode liv. Alle elever skal få faglige utfordringer og oppfølgingen de trenger for å lære godt og gjennomføre videregående skole. Norsk nærings- og samfunnsliv trenger flere fagarbeidere for å bygge den moderne velferdsstaten og en industri i verdenstoppen. For mange får ikke læreplass, og for få gjennomfører med fag- eller svennebreve. Regjeringen vil gjennomføre et kraftfullt løft for yrkesfagene, som begynner med å styrke praktisk læring i grunnskolen, forbedre yrkesfagopplæring i skole og læretid og økt innsats for seriøse vilkår i arbeidslivet. Fagskolene skal gi høyere yrkesfaglig utdanning av høy kvalitet og være et likeverdig yrkesfaglig al-

ternativ til universitets- og høyskoleutdanning. Regjeringen vil gi fagskoleutdanningene en viktigere rolle i arbeidet med livslang læring og jobbe for et tett samarbeid mellom fagskolene og partene i arbeidslivet. Regjeringen vil prioritere en utvikling av kvaliteten og tilbudet for å møte framtidens kompetansebehov.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Bidra til at alle barn, med særlig vekt på jenter og marginaliserte grupper, begynner på og fullfører skole.
- Bidra til at barn og unge tilegner seg grunnleggende ferdigheter gjennom inkluderende utdanning.
- Bidra til at utviklingslandene selv prioriterer ressurser til utdanning for egen befolkning.
- Fortsatt bidra til god kvalitet og tilgang til yrkesopplæring, høyere utdanning og forskning i utviklingsland.
- Styrke kompetansen i laget rundt barna og elevene i barnehage og skole, bl.a. ved å bygge opp og følge opp kompetanseløftet i spesialpedagogikk og inkluderende praksis, som skal bli en varig ordning fra 2025.
- Evaluere fagfornyelsen og de nye læreplanene.
- Styrke arbeidet med å løse gjenstridige problemer i oppfølgingen av sårbare barn og unge gjennom økt tverrsektorielt samarbeid på alle forvaltningsnivåer.
- Følge opp «Fullføringsreformen», blant annet ved å utvide retten til videregående opplæring og gi alle elever rett til opplæring inntil de har fullført og bestått med studie- eller yrkeskompetanse.
- Vurdere å foreslå en plikt for fylkeskommunene til å jobbe systematisk og forebyggende med elever i videregående opplæring som står i fare for ikke å bestå fag.
- Følge opp tiltakene i styringsmeldingen for statlige universiteter og høyskoler, slik at institusjonene på best mulig måte kan innfri hele bredden av politiske mål for forskning og høyere utdanning.
- Følge opp stortingsmeldingen om arbeidslivsrelevans i høyere utdanning som en del av regjeringens langsiktige satsing på kvalitet i høyere utdanning og samspillet mellom arbeidsliv og høyere utdanning.
- Legge frem en ny langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Bærekraftsmålene skal gi retning for arbeidet og danner en viktig ramme for planen.
- Sikre åpenhet om resultater og kvalitet i norsk skole og utdanning.

- Styrke fagskoleutdanninga, bygge sterke profesjonsutdanninger av høy kvalitet og lansere en reform for desentralisert utdanning over hele landet.
- Gjennomføre en ungdomsskolereform med mål om å gi elevene i ungdomsskolen mer praktisk læring og få flere barn og unge gjennom skoleløpet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at kunnskap er grunnlaget for demokrati, verdiskaping og velferd.

Disse medlemmer mener derfor en av de beste investeringene samfunnet kan gjøre, er å investere i barns kunnskap og oppvekst. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon og et godt samfunn å leve i. Samtidig vil disse medlemmer peke på ansvaret Norge har for å bidra til at alle barn, med særlig vekt på jenter og marginaliserte grupper, begynner på og fullfører skolen. Det er derfor viktig å bidra til at utviklingslandene selv prioriterer ressurser til utdanning for egen befolkning.

Disse medlemmer viser til at regjeringen gjennomfører to dramatiske kutt i utdanning, både i bevilgningen for 2022 på 662 mill. kroner, og i en halvering av Norges bidrag til Det globale partnerskapet for utdanning (GPE), fra 3,7 mrd. kroner til 1,85 mrd. kroner for perioden 2021–2025, på tross av at et samlet storting ga tilsagn til denne bevilgningen i revidert nasjonalbudsjett for 2021. Disse medlemmer understreker at GPE selv estimerer at det vil ha store konsekvenser at Norge bryter med sine forpliktelser, og er kjent med at det er kommet sterke reaksjoner internasjonalt på regjeringens forslag til å kutte i bevilgningen, og at det på denne måten innebærer et omdømmetap for Norge som utviklingspolitisk samarbeidspartner.

Disse medlemmer viser til at det er viktig å følge opp tiltakene i stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Disse medlemmer er glade for at regjeringen Solberg har hatt tidlig innsats som en hovedsatsing i kunnskapspolitikken de siste åtte årene, og har tatt grep for å fylle begrepet «tidlig innsats» med reelt innhold og oppfølging. Disse medlemmer vil i den sammenheng peke på Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO, som inneholdt en rekke tiltak for å bidra til tidlig innsats fra barnehagen og utvidende opplæring. Disse medlemmer mener det er viktig at barnehager og skoler har et støttesystem som arbeider forebyggende, slik at man unngår at problemer vokser seg store. Skoler må ha kompetanse til å fange opp og følge opp med en gang det oppstår et behov gjennom hele utdanningsløpet. Disse medlemmer vil spesielt peke på at det høsten 2018 ble innført en plikt for skolene til å gi intensiv opplæring til elever som henger etter i lesing, skriving og regning i 1.–4. klasse, og legger til grunn at den følges opp i alle kommu-

ner til tross for at flere av partiene på venstresiden stemte imot en særskilt prioritering av lesing, skriving og regning på de første trinnene.

Disse medlemmer vil peke på at det å fullføre skole og utdanning er avgjørende for å minske utenfor-skap og bidra til at flere får utnyttet sine evner og ferdigheter i arbeids- og samfunns-liv. Disse medlemmer viser til handlingsplanen for universell utforming 2021–2025 lagt frem av regjeringen Solberg, som slår fast at vi skal ha en barnehage og skole som gir muligheter for alle barn og unge – uavhengig av sosial, kulturell og språklig bakgrunn, kjønn og kognitive og fysiske forskjeller.

Disse medlemmer mener yrkesfagene er avgjørende når landet skal rustes for fremtiden og stadig nye utfordringer skal løses. Fagarbeidere er viktige for å sikre velferdssamfunnets bærekraft og i omstillingen til en grønn og fremtidsrettet norsk økonomi. Disse medlemmer er derfor glade for at regjeringen Solberg styrket yrkesfagene betraktelig siden 2013.

Disse medlemmer viser til at desentraliserte og fleksible utdanninger er et viktig tilbud for både unge og voksne i distriktene. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg la fram en strategi for desentralisert og fleksibel utdanning, og forutsetter at regjeringen Støre fortsetter å følge opp denne strategien. Disse medlemmer mener målet må være å gjennomføre kraftfulle tiltak i årene som kommer, som kan bidra til at høyere utdanning skal være mer tilgjengelig for studenter som på grunn av bosted eller livssituasjon ikke har anledning til å studere fast ved en campus.

Disse medlemmer viser til delmål 4.7, som handler om å gi kompetanse til å fremme bærekraftig utvikling. Det vil være gjennom utdanning for bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettigheter, likestilling, fremme av fred og ikke-vold, globalt borgerskap og verdsetting av kulturelt mangfold og kulturens bidrag til bærekraftig utvikling. Disse medlemmer understreker at å gi elevene i skolen god kunnskap om klimaendringene er avgjørende for å forstå årsakene til klimaendringene, konsekvensene av et endret klima samt evne til å påvirke utviklingen. Både lokale og sentrale myndigheter, lærerutdanningene og lærerprofesjonen har et ansvar for å sikre at temaet bærekraftig utvikling gis et konkret, forskningsbasert og engasjerende innhold i skolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av at alle får tilgang til utdanning, uavhengig av kjønn, sosial status og økonomisk status. Disse medlemmer vil særlig understreke betydningen av opplæring i grunnleggende fag som engelsk, matematikk og naturfag (og, i Norge: norsk). Disse medlemmer vil videre påpeke at utdanningstilbudet må utvikles i samarbeid med verdi-

skapende næringsliv og annet arbeidsliv, slik at arbeidskraftsbehovene ivaretas, og at det slik legges til rette for økonomisk bærekraftig utvikling. For å opprettholde vårt velstandsnivå må vi satse på kompetanseutvikling som kan sikre verdiskaping for fremtiden. Det er en klar sammenheng mellom hvordan utdanningssektoren i et land leverer og den velferd og velstand det er mulig for landet å oppnå. Disse medlemmer vil understreke at Norge skal ha et skolesystem som kan levere et kunnskapsgrunnlag i ypperste klasse. Norske barn har krav på å få verdens beste undervisning. I arbeidet med dette må vi bruke verktøyene som finnes for å måle kunnskap. Nasjonale prøver, PISA, TIMSS og PIRLS er viktige verktøy for forbedring av skolen. Skolen må også være fleksibel og åpen og sørge for opplæring tilpasset den enkelte elev.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at gratis og god utdanning for alle trolig er det viktigste området for å kunne nå bærekraftsmålene. En segregert skolestruktur og forskjell i utdanningsmuligheter er noe vi må bekjempe. Ved at Lånkassen finansierer stadig mindre av levekostnadene for studenter, så vil ulikheten øke, og det er derfor behov for å oppjustere Lånkassens lånemuligheter.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens ordninger i Lånkassen slik at de ikke begrenser noen gruppers mulighet for utdanning.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Norge også har et internasjonalt ansvar for å legge til rette for ulike lands muligheter for skolegang til alle, også jenter. Dette må derfor gjenspeiles i bistands- og utenrikspolitikken.

Dette medlem viser til delmål 4.7, som handler om å gi kompetanse til å fremme bærekraftig utvikling. I Innst. 110 S (2019–2020) om Representantforslag 170 S (2018–2019) om en bærekraftig læreplan for klima og grønn omstilling fremmet Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti et forslag som ble støttet av Rødt og Miljøpartiet De Grønne i behandling av saken i stortingsalen:

«Stortinget ber regjeringen innlemme det tverrfaglige temaet «bærekraftig utvikling» i læreplanene i engelsk og matematikk, i tråd med læreplangruppens forslag.»

Dette medlem viser til at læreplanen har bærekraftig utvikling som ett av tre tverrfaglige tema i skolen. Dette innebærer at temaet bærekraftig utvikling skal være gjennomgripende i hele skoleløpet fra 1. til 13. skoleår. Dette medlem viser til at «bærekraftig utvikling» som tverrfaglig tema er tatt inn i norsk, men

ikke i basisfagene matematikk og engelsk, som læreplangruppen foreslo. Engelsk og matematikk utgjør en svært stor del av timetallet i skolen og vil derfor være sentrale fag i skolens tverrfaglige arbeid. Dette medlem mener at læreplanene i større grad må legge til rette for en helhetlig undervisning om bærekraftig utvikling som viser det globale samspillet mellom sosiale, økonomiske og miljømessige forhold. Dette vil være i tråd med FNs definisjon av bærekraftig utvikling og FNs bærekraftsmål.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innlemme det tverrfaglige temaet «bærekraftig utvikling» i læreplanene i engelsk og matematikk, i tråd med læreplangruppens forslag.»

Komiteens medlem fra Rødt viser til delmål 4.7, som handler om å gi kompetanse til å fremme bærekraftig utvikling. Dette medlem viser til at regjeringens forslag i Meld. St. 40 (2020–2021) ikke vil gi nok konkrete løsninger for å nå delmål 4.7 når det handler om etterutdanning og kompetanseheving for lærere. Dette medlem viser til forskningen om «Making sense of frustration and complexity when introducing sustainability in teacher education» av Ødegaard, Knain, Kvamme og Sæther om tverrfaglig utdanning i bærekraftig utvikling. Lærere som kjenner godt tverrfaglige utdanningsmetoder, blir bedre utstyrt for å møte kompleksiteten til bærekraftsspørsmålene.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen prioritere ressurser for etterutdanning og kompetanseheving til tverrfaglig undervisning, herunder undervisning i og om bærekraftig utvikling og globalt medborgerskap.»

Bærekraftsmål 5 Likestilling mellom kjønnene

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen der regjeringen blant annet viser til at den skal føre en offensiv likestillingspolitikk som gjør at alle blir inkludert i samfunnet, uavhengig av kjønn, seksuell orientering, funksjonsevne og etnisitet. Det skal arbeides målrettet for økt mangfold i arbeidslivet og bedre representasjon mellom kjønnene i de kjønnskeive bransjene. Det er et mål for regjeringen å styrke den universelle utformingen av samfunnet. Regjeringen ser med uro på det økte omfanget av rasistiske og andre ytterliggående ideer og totalitære bevegelser, og vil prioritere arbeidet mot konspirasjonsteorier og ekstremisme høyt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialis-

tisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- At likestilling og kvinners rettigheter skal være et tverrgående hensyn i utviklingspolitikken.
- Fortsette å prioritere jenters utdanning, kvinners politiske og økonomiske deltakelse, bekjempelse av vold og fremme seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, inkludert arbeidet mot skadelige skikker.
- Følge opp handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet i utenriks- og utviklingspolitikken.
- Styrke det internasjonale samarbeidet mot vold i nære relasjoner, blant annet ved å hegne om Istanbulkonvensjonen og videreutvikle det strategiske europasamarbeidet under EØS-midlene.
- Følge opp handlingsplanen «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021–2024)».
- Følge opp handlingsplanen om vold i nære relasjoner «Frihet fra vold (2021–2022)» og legge frem en opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner.
- At CORE – Senter for likestillingsforskning fortsetter å være et sentralt miljø for likestillingsforskning, med vekt på spillet mellom familie og arbeidsliv, inkludert ansvar for CORE Topplederbarometer, som også skal omfatte ledere med innvandrerbakgrunn.
- Fortsette arbeidet med å innføre kjønnsnøytrale stillingstitler i statlige virksomheter.
- Videreføre støtten til Jenter og teknologi i regi av NHO, NITO og Norsk Senter for Realfagsrekruttering.
- Bidra til økt rekruttering av menn til omsorgssektoren ved å bevilge midler til Menn i helse.
- Vurdere å utvikle en samlet strategi for kunnskapsutvikling og forskning på likestillings- og diskrimineringsområdet, på tvers av sektorer og for alle diskrimineringsgrunnlag.
- At arbeidsgivere gjennomfører lønnskartlegging etter kjønn i tråd med aktivitets- og redegjørelsesplikten.
- At arbeidsgiverne kartlegger og redegjør for bruken av ufrivillig deltidsarbeid annethvert år, i tråd med aktivitets- og redegjørelsesplikten.
- Følge opp Stortingets anmodningsvedtak om å utarbeide en bred gjennomgang av ulike arbeidsfelt og sektorer i samfunnet, der det foreslås tiltak som kan bidra til å forebygge seksuell trakassering.

Flertallet viser til at det er mange land som har større utfordringer enn Norge, noe som bør være tema i møte med andre lands ledere og ansvarlige. Men også i

Norge er det viktig å jobbe for likelønn og forebygge vold i nære relasjoner og menneskehandel.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at likestilling og kvinners rettigheter skal være et tverrgående hensyn i utviklingspolitikken. Disse medlemmer peker på at kvinner og jenter bærer en stor del av de økonomiske og sosiale byrdene under pandemien. Utdanning for jenter vil stå sentralt i gjenoppbyggingen av mer bærekraftige og likestilte samfunn.

Disse medlemmer viser til at Norge, under regjeringen Solberg, påtok seg en internasjonal foregangsrolle for å fremme betydningen av utdanning i utviklingspolitikken. God utdannelse er en forutsetning for bærekraftig vekst og individuell frihet. Det er gjennom utdanning jenter mange steder i verden får mulighet til frihet og egen personlig utvikling. Disse medlemmer mener det er uheldig at regjeringen i dag har vist liten vilje til å følge opp Norges foregangsrolle. Spesielt mener disse medlemmer dette er tydelig gjennom kuttet regjeringen har gjennomført i Norges bevilgning til Det globale partnerskapet for utdanning, GPE. Disse medlemmer kan ikke se at regjeringen har vist hvordan norsk utdanningsbistand på andre måter vil bli fulgt opp.

Disse medlemmer viser til at kvinner i større grad enn menn utsettes for vold i nære relasjoner, for seksuell trakassering, voldtekt, sosial kontroll, kjønnslemlestelser og tvangsekteskap. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg prioriterte arbeidet med å forebygge og avdekke slike overgrep, gjennom å blant annet legge fram flere handlingsplaner. I 2021 ble følgende handlingsplaner lagt fram: Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021–2024) og Frihet fra vold (2021–2024). Handlingsplanene vil være viktige i arbeidet mot vold, æresrelatert vold, vold i nære relasjoner og negativ sosial kontroll. Disse medlemmer forutsetter at regjeringen fortsetter arbeidet med å følge opp disse handlingsplanene.

Disse medlemmer mener at likestillingsutfordringene må tas tak i allerede i ung alder, og viser til at regjeringen Solberg derfor i 2018 satte ned UngIDag-utvalget, som fikk i oppdrag å utrede likestillingsutfordringer barn og unge møter i familien, barnehagen og skolen, på forbrukerområdet, på skjermen og i fritiden. Utvalget skulle særlig se på årsaker til kjønnsdelte utdanningsvalg og på hvilke konsekvenser den digitale hverdagen har for likestilling. Disse medlemmer viser til at i 2019 ble NOU 2019:19 Jenterom, gutterom og mulighetsrom – Likestillingsutfordringer blant barn og unge, lagt fram, og den vil være en viktig NOU i det videre arbeidet for likestilling i Norge.

Disse medlemmer viser til at andelen kvinner som arbeider heltid, gikk opp under regjeringen Sol-

berg. Det er nå 90 000 flere kvinner som jobber heltid enn i 2013. Disse medlemmer viser til at deltidsandelen for kvinner har gått ned fra om lag 40 pst. i 2013 til 35 pst. i 2020. Disse medlemmer påpeker at arbeidet med å få flere kvinner over fra ufrivillig deltid til heltid er viktig for å nå bærekraftsmålene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at Norge er et av verdens mest likestilte land. Det er viktig at Norge opprettholder en politikk som ivaretar likestillingen, og disse medlemmer vil særlig påpeke viktigheten av å følge opp handlingsplanen «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold» (2021–2024) og handlingsplanen om vold i nære relasjoner «Frihet fra vold» (2021–2022). Disse medlemmer vil også understreke viktigheten av likestillingsperspektivet internasjonalt, og at likestilling mellom kjønnene må være en viktig faktor i norsk bistandsarbeid.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener kvinnekamp og likestillingskamp er en av våre viktigste oppgaver, og understreker at rettssikkerhet for kvinner må prioriteres. Disse medlemmer vil understreke at så lenge kvinner ikke opplever at de har reell beskyttelse mot vold og overgrep, og så lenge rettssystemet vårt ikke tar overgrep mot kvinner på alvor, er det norske samfunnet langt fra likestilt. Som et minimum må reell tilgang til krisesentre for alle kvinner i Norge sikres og en samtykkelov innføres.

Komiteens medlem fra Rødt viser videre til at kvinner tjener 87,50 kroner for hver 100-lapp menn tjener, og at det er et politisk ansvar å tette dette lønns-gapet. En likelønnsrett for de kvinnedominerte yrkene i offentlig sektor som kommer i tillegg til tariffoppgjørene, er et skritt på veien mot reell likestilling og økonomisk selvstendighet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til høringsuttalelsen fra Sykepleierforbundet, hvor det understrekes at helsetjenester for alle i hele landet ikke kan oppnås uten å satse på sykepleiere, jordmødre og spesialsykepleiere, og hvordan større grad av koordinering mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten er et viktig bærekraftstiltak. Disse medlemmer er enige i at likeverdige helsetjenester også må avspeiles i måleindikatorer, og at disse i større grad bør etterspørre personellgrupper vi har kritisk mangel på: intensivsykepleiere, helsesykepleiere, jordmødre og fastleger. Disse medlemmer vil i tillegg understreke viktigheten av innsatsen som alle yrkesgrupper gjør innenfor helsevesenet.

Disse medlemmer viser til at det finnes reelle kjønnsforskjeller når det gjelder helse. Sykdommer som i størst grad rammer kvinner, får mindre oppmerksomhet enn de som oftest rammer menn, og forskning på kvinners helse har fortsatt lavere status i forskningsmiljøer. Det er et samfunnsproblem og en trussel mot det grunnleggende prinsippet at vi skal ha like gode helse-tjenester uavhengig av kjønn. Samtidig er det også slik at menn har helseutfordringer som ikke får oppmerksomhet. Tradisjonelle kjønnsroller begrenser både kvinners og menns livsutfoldelse og tilsier at det er viktig å ha et kjønnsperspektiv på helse.

Bærekraftsmål 6 Rent vann og gode sanitærforhold

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Videreføre støtten til tiltak innen vann, sanitær og hygiene i utvalgte multilaterale innsatser.
- Gjennomgå behovet for tiltak på vann- og avløpsområdet for å legge bedre til rette for de investeringer som vil bli nødvendige blant annet på grunn av klimaendringer og fornyelse av infrastruktur.
- Gjennomføre en mulighetsstudie for å undersøke og synliggjøre innovasjons- og effektiviseringspotensialet i vann- og avløpssektoren.
- Følge opp en strategi og plan for restaurering av vassdrag for perioden 2021–2030 (FNs restaureringstiltak).
- Følge opp plan for restaurering av våtmark i Norge 2021–2025.
- Utvikle kunnskap om og gjennomføring av naturbaserte løsninger innen vann og avløp.
- Evaluere og oppdatere gjennomføringsplanen til nasjonale mål for vann og helse.
- Etablere et interdepartementalt samarbeidsforum med sikte på en helhetlig forvaltning der en ser vann, avløp og annet som kan påvirke drikkevannet, eller er viktig for samfunnsstryktheten, i sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at det er viktig at Norge viderefører støtten til tiltak innen vann, sanitær og hygiene i utvalgte multilaterale innsatser.

Disse medlemmer viser til at det i dag er et stort vedlikeholdsbehov for vann- og avløpsnett i Norge. Disse medlemmer viser videre til tall fra Norsk Vann som viser at det samlede kommunale invest-

ringsbehovet frem mot 2040 er estimert til 332 mrd. kroner. Det betyr i gjennomsnitt 16,6 mrd. kroner i året de neste 20 årene. Fornyning og renovering av ledningsnett vil kreve store investeringer i tiden fremover. Disse medlemmer viser til at mulighetsstudien for vann- og avløpssektoren ble lagt fram i januar 2022. Denne vil være viktig for det videre arbeidet for å ta igjen etterslepet i denne sektoren.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt understreker at det er rent vann i Norge, men at det også er et etterslep på vedlikehold som utfordrer kommuner og fylkeskommuner. Det må legges til rette, også økonomisk, for å sikre at ikke skader og slitasje medfører en forverring for folk. Videre må vern og ivaretagelse av sårbar natur ikke vike for utbygging og vekst. Ren natur er en ressurs fellesskapet forvalter, og må vernes i tilstrekkelig grad under politisk kontroll.

Bærekraftsmål 7 Ren energi til alle

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til strømkrisen og til at regjeringens strømstøttemodell har bidratt til å redusere kostnadene for alle denne vinteren, men situasjonen Norge er i nå, med høye priser, krever også at man tenker langsiktig for å unngå liknende situasjoner. Disse medlemmer viser også til den varslede tilleggs meldingen til stortingsmeldingen om langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Fortsatt legge til rette for vekst i moderne energitjenester og reduserte klimagassutslipp i utviklingsland gjennom helhetlig og effektiv bruk av virkemiddelapparatet.
- Videreføre Norfunds satsing på fornybar energi, garantiordningen og internasjonale satsinger for å mobilisere kommersielle investeringer for økt bruk av fornybar energi, energieffektivisering og utfasing av kull.
- Fortsette å legge til rette for samfunnsøkonomisk lønnsom produksjon av fornybar energi i Norge.
- Følge opp stortingsmeldingen om langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser.
- Følge opp regjeringens hydrogenstrategi.
- Realisere målet om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at det grønne skiftet er helt avhengig av at landet produserer mer fornybar energi. Disse medlemmer viser til at det blir stadig flere mennesker på jorden, og at disse bruker flere ting som drives med elektrisitet. Det er derfor viktig at Norge satser på ren energi og erstatter den fossile energien med fornybar energi. Disse medlemmer påpeker at det er viktig at det føres en klimapolitikk som bidrar til å kutte utslipp, samtidig som den skaper utvikling. Det må derfor legges til rette for at det skal være enkelt og lønnsomt for bedriftene å omstille seg til grønnere løsninger og satse på grønne næringer. Disse medlemmer mener at det fortsatt må legges til rette for samfunnsøkonomisk lønnsom produksjon av fornybar energi i Norge. Disse medlemmer viser videre til at en god og bærekraftig forvaltning av vannkraft, vindkraft og andre fornybare energiformer er nødvendig for å sikre et grønt skifte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at norsk stabil, rimelig, grønn vannkraft er en forutsetning for mye av industrien og bosetningen vi har i landet, og har vært det i over 100 år. Rimelig vannkraft har bidratt til verdiskaping og har vært en viktig faktor i oppbyggingen av det norske velferdssamfunnet.

Disse medlemmer vil videre påpeke at petroleumsvirksomheten er Norges overlegent største næring målt i verdiskaping, statlige inntekter, investeringer og eksportverdi. Når leverandørindustrien inkluderes, sysselsetter petroleumsnæringen direkte og indirekte i underkant av 170 000 personer. Siden produksjonen på norsk sokkel startet tidlig på 70-tallet, har petroleumsvirksomheten bidratt med flere tusen milliarder kroner til Norges brutto nasjonalprodukt. Dette har hatt enorm betydning for utviklingen av det norske velferdssamfunnet.

Disse medlemmer vil påpeke at norsk olje- og gassproduksjon i snitt har betydelig lavere utslipp enn verdensgjennomsnittet. Når alle seriøse analyser av fremtidig etterspørsel etter olje og gass viser at det internasjonalt vil være betydelig etterspørsel i flere tiår fremover, mener disse medlemmer det er viktig med fortsatt satsing på utvinning av norsk olje og gass.

Disse medlemmer vil påpeke at for å sikre et jevnt aktivitetsnivå i petroleumsnæringen er det viktig å gjøre nye funn av olje og gass. Dette gjøres best gjennom en effektiv og tidsriktig utforskning av norsk sokkel. Teknologi og forskning har vært avgjørende for at olje- og gassindustrien etter over 50 år fortsatt er Norges største og viktigste næring. Forskning vil være viktig for en effektiv oljesektor også i de kommende tiår. Forskning på petroleumsområdet på universitetene, i instituttsektoren og av oljeaktørene selv har vært med på å sikre ef-

fektiv ressursutnyttelse, nye funn og en enorm velstandsutvikling i Norge. Støtten til petroleumsforskning resulterer i betydelig økt verdiskaping, store kostnadsbesparelser, nye arbeidsplasser og ny teknologi. Videre kommer resultatene innen petroleumsforskning til nytte på en rekke andre områder. Disse medlemmer viser til at teknologiutvikling i én industri kan gi kommersialisering i en annen, og resultater fra petroleumsforskningen har vært avgjørende for utviklingen av løsninger innen blant annet energi, havbruk, helseteknologi og transportløsninger.

Disse medlemmer vil påpeke at vi kun har produsert 48 pst. av det man pr. i dag regner med er de totale utvinnbare ressursene på norsk kontinentalsokkel. Produksjon av de gjenværende ressursene vil bidra til betydelig verdiskaping. For at dette skal være mulig, kreves det utvikling av ny kunnskap og ny teknologi. Gjennom forskning har det siden starten blitt arbeidet for å finne gode løsninger på hvordan man mest mulig effektivt kan bygge ut og produsere norsk olje og gass. Disse medlemmer vil påpeke at universitetene og instituttene, og prosjekter som PETROMAKS, DEMO 2000 og forskningssentre for petroleum (PETROSENTRER) har vært, og er, viktige byggeklosser i det norske verdiskapingssystemet. Disse medlemmer mener det er viktig at fagmiljøene innen petroleumsforskning har god ressurstilgang og trygge og forutsigbare rammevilkår. Disse medlemmer mener at fortsatt satsing på norsk utvinning av olje og gass er svært viktig for energisituasjonen, for Norges økonomiske bærekraft, og for fortsatt velferd og verdiskaping både nasjonalt og internasjonalt.

Verden er usikker og uforutsigbar, og disse medlemmer vil understreke betydningen av en realistisk energipolitikk tilpasset befolkningens reelle behov. Russlands angrep på Ukraina har ført til økt oppmerksomhet om Europas sårbare energisituasjon og viser hvor farlig det er når store deler av Europas befolkning har gjort seg avhengig av gassleveranser fra Russland. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at siviliserte demokratier opprettholder sin olje- og gassproduksjon. Både den europeiske befolkningens energibehov, energiprisene og strategisk og militær sikkerhet må være viktige faktorer i utformingen av en bærekraftig energiproduksjon.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at om vi skal nå klimamålene, må vi satse på fornybar og grønn energi, vi må slutte med letting, trappe ned olje- og gassproduksjonen og finne energikilder for fremtiden. Sol, vind og vann må utredes nærmere, men ikke på bekostning av sårbar natur og næringer som lever av naturen.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at behovet for å redusere klimagassutslippene drastisk har vært kjent i flere tiår, men likevel har utslippene fortsatt å øke. Den globale økningen siden 1990 er på mer enn 60 pst., og verdens politiske ledere har manglet vilje til å gjennomføre nødvendige klimatiltak. Dette medlem vil peke på at verden står overfor en interessekamp der sterke økonomiske og politiske krefter står i veien for de store, strukturelle systemendringene og klimaløsningene verden trenger. Regjering etter regjering har forsinket den miljøvennlige utviklinga og gjort Norge altfor oljeavhengig. Dette medlem vil understreke viktigheten av å gå fra fossile energikilder til fornybar energi, men at dette må skje uten at naturen ødelegges. Dette medlem viser til at tilgangen på ren energi for alle forutsetter politisk vilje til å ta kontroll over energimarkedet og regulere krafteksperten.

Bærekraftsmål 8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen samt saker fremmet i Stortinget der regjeringen vil fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelser, styrke retten til heltid, stramme inn reglene for innleie og fjerne karensåret for folk på arbeidsavklaringspenger. Disse forslagene fører til at Norge nå kan nå målet om anstendig arbeid.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Bekjempe ulikhet gjennom bærekraftig økonomisk vekst og trygge, grønne og sosialt rettferdige jobber.
- Legge økt vekt på handelens betydning for utvikling av arbeidsplasser – både i Norge og i utviklingsland.
- Styrke den samlede utviklingspolitiske innsatsen for bekjempelse av moderne slaveri.
- Føre en forutsigbar økonomisk politikk med et effektivt og vekstfremmende skattesystem som fremmer en stabil økonomisk utvikling.
- Føre en aktiv politikk for å øke sysselsettingen, investeringene og verdiskapingen i privat sektor etter pandemien.
- Føre en langsiktig og bærekraftig finanspolitikk i tråd med handlingsregelen.
- Dreie den økonomiske utviklingen i en bærekraftig retning både globalt og i Norge, i tråd med Parisavtalen og bærekraftsmålene.

- Føre en aktiv konkurransepolitikk som bidrar til bedre ressursutnyttelse, økt produktivitet og verdiskaping.
- Føre en næringspolitikk som legger til rette for størst mulig samlet verdiskaping, med vekt på vel fungerende konkurranse, effektiv regulering og mer målrettet bruk av offentlige virkemidler.
- Føre en regional- og distriktspolitikk som bidrar til regional balanse gjennom vekstkraft, likeverdige levekår og bærekraftige regioner i hele landet.
- Sikre høy sysselsetting og lav arbeidsledighet over tid gjennom en forutsigbar økonomisk politikk.
- Bevare et omstillingsdyktig arbeidsliv, der regelverk og rammebetingelser for arbeidslivet innrettes slik at arbeidskraften finner ny anvendelse når økonomien utsettes for endringer.
- Arbeide for at flere ungdommer fullfører videregående opplæring, og at alle får mulighet til å lære hele livet.
- Arbeide for at flere med innvandrerbakgrunn skal øke sin deltakelse i arbeidslivet.
- Utforme en ny handlingsplan for å bekjempe sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og svart arbeid og utforme en egen handlingsplan i transportsektoren.
- Holde den gjennomsnittlige arbeidstiden oppe.
- Bekjempe ufrivillig deltid for å bedre utnytte potensialet i arbeidsstyrken.
- Legge til rette for at ansatte i oppstarts- og vekstelskaper skal kunne bli medeiere i egen virksomhet.
- Sikre norske virksomheter lik tilgang til det europeiske markedet som sine konkurrenter gjennom EØS-avtalen.
- Gjennomføre en tillitsreform i offentlig sektor.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at det skal føres en forutsigbar økonomisk politikk med et effektivt og vekstfremmende skattesystem som fremmer en stabil økonomisk utvikling. Disse medlemmer viser videre til at det er viktig å føre en næringspolitikk som legger til rette for størst mulig samlet verdiskaping, med vekt på vel fungerende konkurranse, effektiv regulering og mer målrettet bruk av offentlige virkemidler. Disse medlemmer mener at det er viktig å prioritere privat sektor som drivkraft for jobbskaping, økonomisk vekst og varig utvikling.

Disse medlemmer vil fremheve at bærekraftige statsfinanser er avgjørende for å opprettholde en solid velferdsstat over tid. Ifølge Perspektivmeldingen 2021 har pandemien trolig fremskyndet flere av statens økonomiske utfordringer. I årene fremover vil det derfor være et stort behov for reformer og helhetlige prioriteringer og rammer for statsbudsjettet.

Disse medlemmer viser til at Norge er et av landene i verden med minst forskjeller mellom folk. I flere tiår, under vekslende regjeringer, har ulikhetene økt noe, men fortsatt er forskjellene små. Disse medlemmer ser med bekymring på at stadig flere faller utenfor arbeidslivet, og mener at det er viktig å føre en politikk som inkluderer flere i arbeidslivet. Disse medlemmer merker seg at regjeringen har trukket Meld. St. 32 (2020–2021) Ingen utenfor – En helhetlig politikk for å inkludere flere i arbeids- og samfunnsliv. Disse medlemmer mener at tiltakene i meldingen burde vært fulgt opp.

Disse medlemmer peker på at det å sikre anstendig arbeid til alle også handler om å ta opp kampen mot arbeidslivskriminalitet. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg lanserte Norges første strategi mot arbeidslivskriminalitet sammen med partene i arbeidslivet. Strategien har siden den ble lagt frem i 2015, blitt revidert og fornyet tre ganger med enda tøffere virkemidler, senest i 2021. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Solberg opprettet åtte ulike a-krimsentre over hele Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av forutsigbare rammevilkår for næringslivet når det skal legges til rette for anstendige arbeidsvilkår og økonomisk vekst. Rettsikkerhet og trygghet for den private eiendomsretten, i tillegg til organisasjonsfrihet og retten til å organisere seg, er viktige faktorer for å sikre et bærekraftig og verdiskapende arbeidsliv. Disse faktorene må Norge også vektlegge i det internasjonale bistandsarbeidet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at den økonomiske veksten truer miljøet og fordelingen på jorden, og det må holdes et kritisk blikk på en forbrukskultur som går på bekostning av energi og felles ressurser. Landet må ha en god distriktspolitikk der også mindre og mellomstore byer tas i bruk, skaper arbeidsplasser og oppvekstmuligheter. Mange får ikke tilgang til arbeidsmarkedet, og vi klarer ikke å benytte oss av alle ressurser fra mennesker med funksjonsvariasjoner delvis grunnet dårlig universell utforming og holdninger overfor personer med funksjonsnedsettelse. Mange med «hull i CV-en» sliter med å få jobb, og tiltak fra offentlige instanser, Nav og næringslivet er påkrevet. Bemanningsbransjen og sosial dumping må bekjempes, slik at alle kan ha et anstendig arbeidsforhold.

Dette medlem viser til at økonomisk vekst bare kan skje innenfor naturens tålegrenser. Derfor må en helhetlig økonomisk politikk – både finans- og pengepolitikken – rammes inn av miljøpolitikken.

Dette medlem mener de viktigste utfordringene for Norge de neste årene og tiårene er å kutte klimagass-

utslippene samtidig som vi må skape et nytt grønt næringsgrunnlag, redusere de økonomiske ulikhetene og styrke felles velferd. For å løse disse utfordringene kreves det en aktiv næringspolitikk og en plan for effektiv utnyttelse av samfunnets realøkonomiske og finansielle ressurser med hensyn til produksjon og omfordeling. Full sysselsetting i hele landet er et sentralt mål, og fremover må både eksisterende og nye jobber bli mer klima- og naturvennlige.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede et offentlig jobbskapingprogram som kan sørge for tilbud av klimavennlige jobber, for eksempel til klimatilpasning i kommunene eller restaurering av natur, og som er skalerbart i henhold til konjunktursituasjonen i norsk økonomi.»

Bærekraftsmål 9 Innovasjon, industrialisering og infrastruktur

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Fremme investeringer i miljøvennlig og bærekraftig infrastruktur gjennom de multilaterale utviklingsbankene.
- Sikre gode rammevilkår for næringsutvikling og private investeringer, med et særlig fokus på utvikling av landbruks- og havnæringene.
- Styrke Norfund som en sentral partner for næringsutvikling.
- Sikre at utviklingsland drar nytte av potensialet i digital teknologi for næringsutvikling, jobbskaping og grønn innovasjon.
- Bruke digitalisering og ny teknologi for å nå ut til flere med norsk utviklingshjelp.
- Legge til rette for at utviklingsland kan hoppe over trinn på utviklingsstigen ved å ta i bruk digitalisering og ny teknologi.
- Ta lederskap innen utvikling og deling av digitale fellesgoder.
- Samarbeide tett med EU for å bidra til et mer bærekraftig Europa og til utviklingen og gjennomføringen av Europas grønne giv.
- Føre dialog med næringslivet om arbeidet med bærekraftig finans, inkludert EUs klassifiseringssystem for bærekraftig økonomisk aktivitet.
- Legge til rette for at finansnæringen kanalisere privat kapital til bærekraftige prosjekter og løsninger.

- Følge opp ekspertutvalget som skal se på de samlede rammevilkårene for å fremme klimavennlige investeringer i Norge.
- Sikre at de næringsrettede virkemidlene gir økt samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer.
- Følge opp innovasjonsmeldingen med mål om å bidra til mer innovasjon i offentlig sektor.
- Følge opp regjeringens digitaliseringsstrategi «En digital offentlig sektor: Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025».
- Følge opp Meld. St. 22 (2020–2021) Data som ressurs – Datadrevet økonomi og innovasjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at et tett samarbeid med EU vil bidra til et mer bærekraftig Europa og til utviklingen og gjennomføringen av Europas grønne giv. Disse medlemmer viser videre til at det er viktig å sikre at utviklingsland drar nytte av potensialet i digital teknologi for næringsutvikling, jobbskaping og grønn innovasjon. Disse medlemmer viser videre til at mer innovasjon i offentlig sektor vil bidra til å kunne levere bedre velferdstjenester i fremtiden.

Disse medlemmer viser til at Norges investeringer i kommunikasjonsinfrastruktur de siste årene har vært større en noen gang. Utviklingen av tjenester som leveres over mobil- og bredbåndsnettet, skjer i rask takt. Disse medlemmer viser til at det i 2013 kun var 63 pst. av husstandene som hadde tilbud om raskt bredbånd med minst 100 mbps, mens i 2022 er tallet over 90 pst.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg gjennomførte flere reformer innenfor samferdssektoren. Disse medlemmer mener at reformene er viktige grep for å få mindre politisk detaljstyring og mer operasjonell frihet for de ulike virksomhetene. Jernbanereformen utgjør sammen med regjeringen Solbergs satsing på utbygging og vedlikehold den største satsingen på norsk jernbane på over 50 år. Disse medlemmer viser til at målet med jernbanereformen er å gi de reisende et bedre togtilbud og få mer og bedre jernbane for pengene. Disse medlemmer viser til at et viktig virkemiddel i reformen var økt bruk av konkurranse. Det gjør at staten kjøper tjenestene til riktig pris og samtidig legger til rette for nytenkning og innovasjon. Disse medlemmer noterer seg at regjeringen nå har stanset konkurranseutsettingen, og mener at det vil få negative konsekvenser for både passasjerer og jernbanesektoren. Disse medlemmer viser til at jernbanereformen hadde gode resultater med flere nye avganger og et bedre tilbud til de reisende, til en lavere kostnad for staten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er utbygging, vedlikehold av jernbaneinfrastruktur og tilgang på tilstrekkelig materiell som legger til rette for flere avganger og et bedre tilbud til de reisende. Flere avganger og et bedre reisetilbud på jernbanen avhenger ikke av flere selskap, slik regjeringen Solberg la opp til.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at pandemien verden har opplevd, viser våre sårbarheter, når det gjelder import/eksport, men også at mange arbeidsplasser har gått tapt og vi har måttet bruke økonomiske muskler for å redde næringslivet. En strømkrise viser også sårbarheten i kraftmarkedet når markedet får for stor makt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en modell for et statlig strømselskap.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at all omstilling i dag må være grønn omstilling, og at dette må gjenspeiles i alle utviklingsprosjekter og innkjøp privat og offentlig sektor foretar seg.

Dette medlem viser til høringsinnspillet fra Miljøfyrtårn, der de påpeker at norsk grønn næringspolitikk har et overveldende fokus på industrien, eksportbedrifter og de store aktørene. Det gjelder også denne stortingsmeldingen. Særlig under mål 8 og 9 mangler det en vurdering av omstillingsevnen og klima- og miljørisiko også blant de minste næringslivsaktørene. Mangelen på bærekraftstiltak rettet mot mindre bedrifter er til hinder for både en effektiv omstilling og ikke minst konkurransevnen til små, lokale firmaer. Lover, regulering og krav fra kunder og investorer er i kraftig endring, og risikoen er høy for de som ikke evner å omstille seg. Enkelte omfattes av bransjespesifikke tiltak, men små og mellomstore firmaer har også flere utfordringer til felles på tvers av bransjer. Bedriftslederne selv etterspør særlig kompetanseheving og støtteordninger.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke vurderingen av hvordan norsk nærings-, klima- og miljøpolitikk skal legge bedre til rette for grønn omstilling blant små og mellomstore bedrifter, ved å legge frem en tiltakspakke som fremmer grønn omstilling i landets små og mellomstore bedrifter.»

Dette medlem viser til høringsinnspillet fra Miljøfyrtårn, der de gjør komiteen oppmerksom på det de

anser som en feil i målepunkt under delmål 9.2. Her foreslår handlingsplanen følgende målingspunkt: «Andel av virksomheter med ISO-bærekraftssertifisering (ISO 50001, 140001 og 14064)». Miljøfyrtårn skriver videre at det i Norge finnes tre anerkjente tredjeparts miljøsertifiseringer for virksomheter i privat og offentlig sektor: ISO14001, EMAS (EUs sertifiserings-ordning) og Miljøfyrtårn. Miljøfyrtårn ble i 2017 anerkjent på linje med EMAS og skal godtas som tredjeparts miljøsertifisering i hele EU/EØS-området. Målepunkt om miljøsertifisering bør derfor vise til alle disse tre ordningene. ISO 50001 er energiledelse, og ISO 14064 er standard for klimamåling og rapportering.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i ferdigstillingen av målepunkter for bærekraftsmålene endre målepunkt under delmål 9.2. til følgende: Andel av virksomheter med bærekraftssertifisering, energiledelse eller miljøsertifisering (ISO 50001, 14064 og 14001, EMAS eller Miljøfyrtårn).»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til høringsinnspillet fra Miljøfyrtårn, der de understreker at delmålet 9.4. om å «omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med mer effektiv bruk av ressurser og mer utstrakt bruk av rene og miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser» er relativt generelt. Miljøfyrtårn skriver videre at den globale indikatoren og de foreslåtte målepunktene begrenser seg til å måle utslipp av klimagasser. Andelen virksomheter som er miljøsertifisert, gir et godt bilde på hvor stor del av næringslivet som omstiller seg til å bli mer bærekraftig, kontinuerlig effektivisere ressursbruk og redusere utslipp av klimagasser. Miljøsertifiserte virksomheter har systemer på plass for å kontinuerlig forbedre seg på alle aspekter ved delmål 9.4.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i ferdigstillingen av målepunkter for bærekraftsmålene inkludere følgende målepunkt under delmål 9.4: Andel næringslivsaktører som er tredjeparts miljøsertifisert med ISO14001, EMAS eller Miljøfyrtårn.»

Bærekraftsmål 10 Mindre ulikhet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen, der regjeringen blant annet viser til at kampen mot Forskjells-Norge er en kamp for å bevare vår sam-

funnsmodell. Fattigdom skal reduseres, særlig den som rammer barnefamilier. Vanlige folk skal jobbe i et trygt arbeidsliv og betale mindre skatt på egen inntekt. Avgifter som rammer folk flest, skal reduseres, og velferdstjenester som barnehage og SFO skal bli billigere for alle. De med store formuer og inntekter skal bidra mer til fellesskapet. Lønnsforskjellene i offentlig sektor skal reduseres.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Være en pådriver for at utviklingsland i større grad involveres i utviklingen av internasjonalt rammeverk for handel, investeringer, skattlegging og kapitalbevegelser, og at deres interesser ivaretas.
- Fortsette å ha ulikhet og fordeling som en sentral satsing i norsk utviklingspolitikk, hvor et viktig innsatsområde er å bekjempe korrupsjon, skatteunndragelse og ulovlig kapitalflukt.
- Bistå partnerland i utvikling av inkluderende samfunn innenfor rammen av bærekraftsmålene.
- Videreføre arbeidet for inkludering av marginaliserte og sårbare grupper, herunder mennesker med nedsatt funksjonsevne, i tråd med prinsippet om at ingen skal utelates.
- Følge opp regjeringens strategi for å bevare et samfunn med små forskjeller, som redegjort for i Meld. St. 13 (2018–2019) Mulighetsmeldingen, og Meld. St. 14 (2020–2021) Perspektivmeldingen.
- Prioritere fattigdomsbekjempelse, særlig blant barnefamilier, og prioritere kunnskap, kompetanse og tiltak rettet mot de som står utenfor arbeidslivet.
- Fortsette å jobbe for et samfunn med tillit, små forskjeller og muligheter for alle.
- Øke andelen innvandrere som deltar i arbeidslivet, gjennom mer målrettet norskopplæring og kvalifisering og på den måten redusere fattigdom hos dem og hos deres barn.
- Styrke frivillighetens rolle i arbeidet med integrering, forebygging av ensomhet og å skape et aldersvennlig Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre fremhever viktigheten av at Norge er et land med små forskjeller og høy tillit mellom folk. En god skole og et åpent arbeidsmarked er de viktigste tiltakene for å gi flere en sjanse til å realisere sine ambisjoner og bidra til fellesskapet.

Disse medlemmer viser til at den største forskjellen mellom folk i Norge er mellom de som har en

jobb, og de som ikke har det. Disse medlemmer mener derfor at det viktigste arbeidet for å motarbeide ulikhet i samfunnet ligger i et systematisk arbeid for å gjøre noe med årsakene til at folk ikke kommer i jobb. Vi trenger tidlig innsats i skolen, kompetansepolitikk, bedre integrering og et helsesystem som setter pasienten før systemet.

Disse medlemmer mener at elever som sliter, må få hjelp tidlig i skoleløpet, slik at små problemer ikke vokser seg store. Barns utfordringer og behov må derfor kartlegges allerede i barnehagen. På den måten sikrer samfunnet i større grad at ingen faller fra, og legger til rette for at alle barn opplever mestring.

Disse medlemmer merker seg at barn som vokser opp i hjem hvor foreldrene har jobb og utdanning, har større sannsynlighet for å lykkes senere i livet enn barn som ikke har den samme oppveksten. Disse medlemmer mener derfor at det må satses på en god skole som utjevner sosiale forskjeller og bidrar til god integrering.

Disse medlemmer viser videre til at det er viktig å øke andelen innvandrere som deltar i arbeidslivet, gjennom mer målrettet norskopplæring og kvalifisering og på den måten redusere fattigdom hos dem og hos deres barn.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt understreker at det er mange faktorer som vil bidra til å nå målet om mindre ulikhet: gratis skolegang for alle, et arbeidsliv med ei lønn å leve av, utjammende skattepolitikk og et boligmarked organisert slik at alle har tilgang til egnet bolig. Dette er avgjørende og sammenhengende faktorer som krever politisk styring.

Disse medlemmer viser til at de økonomiske ulikhetene i Norge er store, og at de har økt de siste årene. Nye beregninger fra SSB de siste par årene viser at samfunnets aller rikeste tjener enda mer, og betaler enda mindre skatt, enn vi trodde. De superrike skjuler sine formuer i selskaper og skatteparadiser. Den økonomiske eliten av næringslivsledere og -eiere blir stadig rikere og stikker fra resten av oss. Rikdommen gir dem makt som de bruker til å tilpåkve samfunnet og økonomien i en retning som er gunstig for dem, og som øker ulikhetene. Eliten reproducerer seg selv slik at pengene, posisjonene og makten går i arv til neste generasjon.

Disse medlemmer viser til at samtidig som de rike blir rikere, får vi stadig flere fattige. 31 600 flere barn lever i fattige familier i dag enn i 2013. Arbeidsmarkedet har blitt tøffere de siste årene. De med lavest lønn hadde knapt reell inntektsvekst i Erna Solbergs regjeringstid. Koronakrisen har gjort vondt verre i arbeidslivet. Arbeidsløsheten har til tider vært på det høyeste nivået siden andre verdenskrig. Ledighet og permitteringer har rammet særlig de gruppene som hadde minst fra før:

lavtlønte, innvandrere, unge og folk med lav utdanning. Samtidig øste den borgerlige regjeringen ut milliarder av kroner i krisestøtte til landets største bedrifter, uten å stille krav til dem.

Disse medlemmer viser til at boligmarkedet har blitt en ulikhetsmaskin. Det blir stadig vanskeligere for unge å kjøpe seg bolig. Mange er avhengig av foreldre med god råd som kan hjelpe. Det forsterker ulikheten mellom de som kommer seg inn på boligmarkedet, og de som blir stående utenfor.

Disse medlemmer vil understreke at det eneste som stanser økende ulikhet, er en kontinuerlig, aktiv omfordelingspolitikk. Skattene for landets rikeste må økes, usosiale kutt må reverseres, boligpolitikken må reformeres, og det trengs et rettfærdig grønt skifte med arbeid til alle.

Bærekraftsmål 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at gapet i levekår mellom fattige byområder og resten av landet øker. Regjeringen vil ta tak i utfordringer knyttet til levekår, sosial mobilitet og barnefattigdom i byene. Gode fellesskapstjenester som er tilgjengelig for alle, skal redusere forskjeller og forebygge ensomhet. Distriktpolitikken må forsterkes og fornyes. Regjeringen vil føre en politikk for sterkere fellesskap, vekst og utvikling i hele landet der by og land går hand i hand. Regjeringen vil sette i gang nye tiltak for å skape optimisme og fremtidsstro i hele Norge. I regjeringens distriktpolitikk er arbeid og velferd det aller viktigste. Hvis folk skal bo i og flytte til distriktene, må viktige tjenester som barnehage, skole og helsetilbud være i nærheten. Alle innbyggere skal ha tilgang til bredbånd og god kritisk infrastruktur som vei og ferge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Arbeide for robuste og bærekraftige byer gjennom internasjonale organisasjoner.
- Legge til rette for at statsansatte kan arbeide i distriktene selv om virksomhetens hovedkontor ligger i sentrale strøk.
- Styrke Husbankens distriktsrettede arbeid for å få fart på boligbyggingen i distriktene.
- Fortsette samarbeidet med kommunene om å motvirke opphopning av dårlige levekår i enkelte byområder.

- Styrke hensynet til sosial bærekraft og fysisk aktivitet i samfunns- og arealplanleggingen gjennom utvikling av kunnskap og verktøy, tydeligere statlige føringer og med veiledning.
- Ta hensyn til barn og unges behov i areal- og transportplanleggingen.
- Fremskaffe mer informasjon om hvordan den helsemessige betydningen av grøntområder kan verdsettes med sikte på planlegging.
- Gjennomgå plan- og bygningsloven for å tydeliggjøre kommunenes handlingsrom når det gjelder å stille klimakrav ved byggeprosjekter.
- Igangsette et tverrsektorielt utviklingsprogram for gå- og aktivitetsvennlig nærmiljøutvikling i byer og tettsteder.
- Legge til rette for at sirkulærøkonomiske prinsipper i større grad implementeres i bygg- og anleggsbransjen.
- Fortsette arbeidet med tilgjengeliggjøring av arealstatistikk gjennom arealprofiler og bidra til et bedre grunnlag for bruk av arealregnskap i planprosesser.
- Styrke nasjonal tilrettelegging for helhetlig samfunns- og arealplanlegging, herunder arbeide for bedre koordinering og samordning av regelverk og veiledning.
- Fortsette arbeidet med digitalisering av plan- og byggesaksprosesser.
- Legge til rette for god arkitektur og bærekraftig nabolagsutforming.

Flertallet understreker at utredningen om levekår i byer (NOU 2020:16) viser utfordringer og må følges opp med tiltak og satsinger inn mot både grupper og områder. Vi må få til en bedre integrering, få flere i arbeid, styrke kollektivtilbudet, skape gode bomiljø og ha fokus på skolestruktur og næringsutvikling, slik at flere får mulighet til å leve gode liv der de kan forsørge seg selv og sin familie.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at byene er et viktig virkemiddel for å møte noen av vår tids største utfordringer, som befolkningsvekst, boligbygging, næringslivsutvikling og grønn vekst. Disse medlemmer viser videre til at et viktig virkemiddel for å skape bærekraftige lokalsamfunn og regional vekst er å ha en helhetlig areal- og transportplanlegging. Det vil skape en sammenheng mellom hvor vei og bane bygges, og hvor det bygges boliger og næringsliv. Det er viktig å legge til rette for at både store og omkringliggende kommuner kan tenke stort sammen eller fortsette å tenke smått hver for seg.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg arbeidet for å få et mer variert boligtilbud i distriktskommunene gjennom å tilby lån fra Husbanken til finansiering av boliger i distriktene. Disse medlem-

mer viser videre til at regjeringen Solberg i juni 2021 la fram en strategi for små byer og større tettsteder. Denne strategien har som mål å gjøre det mer attraktivt å bo, leve og jobbe i hele landet. Disse medlemmer merker seg at regjeringen Støre ikke følger opp disse tiltakene for en bedre boligsektor i distriktene.

Disse medlemmer viser til at bærekraftsmål 11.1 er å innen 2030 sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger og grunnleggende tjenester til en overkommelig pris, og bedre forholdene i slumområder. Disse medlemmer viser til at antallet bostedsløse nesten ble halvert i perioden 2012–2020. Det betyr at Norge har svært få bostedsløse, men samtidig er det fortsatt over 3000 mennesker som er bostedsløse, og mange som sliter med å komme inn på boligmarkedet. Disse medlemmer påpeker at det er et politisk ansvar å hjelpe vanskeligstilte med å komme seg inn på boligmarkedet. Disse medlemmer viser til at ustabile boforhold og stadig flytting går ut over barna, som ikke får den tryggheten de trenger i livet. Disse medlemmer viser til at Husbanken spiller en veldig viktig rolle for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Disse medlemmer viser videre til at under regjeringen Solberg fikk over 50 000 mennesker til sammen 50 mrd. kroner i startlån fra Husbanken, noe som har bidratt til en mer stabil hverdag for mange personer og familier.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i juni 2021 la fram en strategi for små byer og større tettsteder. Disse medlemmer merker seg at regjeringen ikke velger å følge opp denne strategien.

Disse medlemmer viser til viktigheten av lokale områdesatsinger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av lokalsamfunnenes innbyggers behov og ønsker. Gode og menneskevennlige bomiljøer skapes lokalt, og det er lokalsamfunnene selv som må få avgjøre arealplaner, utbygginger etc. Disse medlemmer vil også understreke behovet for en menneskevennlig og miljøskapende arkitektur og nabolagsutforming. Estetikk er en viktig faktor i utviklingen av humane og bærekraftige bomiljøer, og det er viktig med et bevisst forhold til menneskenes boliger og omgivelser hos utbyggere, arkitekter og politikere.

Bærekraftsmål 12 Ansvarlig forbruk og produksjon

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Fremme bærekraftig forvaltning og bruk av naturressurser og bidra til at både Norge og utviklingsland er i stand til å ta del i det grønne skiftet.
- Fremme naturbaserte løsninger og bærekraftig produksjon og forbruk gjennom flere viktige vedtak på FNs miljøforsamling.
- Videreføre arbeidet for en ambisiøs kjemikaliepolitikk og arbeide for globale forbud mot og utfasing av helse- og miljøfarlige kjemikalier.
- Følge opp strategien for sirkulær økonomi og sikre at Norge blir et foregangsland i omstilling til en mer sirkulær økonomi som utnytter ressursene bedre, som bidrag til å nå Norges klima- og miljømål og bærekraftsmålene og til å styrke norsk grønn konkurransekraft.
- Bidra til at de næringsrettede virkemidlene fortsatt skal medvirke til økt samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer i norsk næringsliv.
- Legge til rette for å utnytte potensialet i bioøkonomien for å bidra til bærekraftig verdiskaping og grønn omstilling.
- Gjennomføre regjeringens plaststrategi for mer bærekraftige verdikjeder for plast globalt og nasjonalt.
- Få fortløpende i reguleringen av prioriterte miljøgifter og fase ut farlige stoffer fra plast.
- Etablere en norsk posisjon til EUs forslag til nytt regelverk om forbrukerinformasjon og miljøpåstander i markedsføring og med utgangspunkt i denne fremme norske interesser i det videre arbeidet i EU.
- Fortsette StartOff-programmet for samarbeidet mellom offentlige virksomheter og oppstartsselskaper.
- Bidra til at næringslivet i større grad kjenner til og etterlever OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.
- Bruke offentlige anskaffelser som et virkemiddel for å stimulere markeder til å tenke bærekraftig og bidra til å nå bærekraftsmålene.
- Medvirke til at det blir enklere å ombruke byggevarer, blant annet ved å utarbeide mer veiledning og vurdere endringer i forskrift om dokumentasjon av byggevarer.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at det er viktig med en mer effektiv bruk av naturressursene våre, en reduksjon av matsvinn og å redusere avfallsmengdene. Disse medlemmer viser til at avfallsmengdene i Norge ligger godt over det europeiske gjennomsnittet. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Solberg la fram en strategi for sirkulær økonomi, og at strategien legger grunnlaget

for et systematisk arbeid med omstilling til sirkulær økonomi i årene fremover. Disse medlemmer viser til at denne vil legge et godt grunnlag for at Norge skal bli et foregangsland i omstilling til en mer sirkulær økonomi som utnytter ressursene bedre. Det vil bidra til å nå Norges klima- og miljømål og bærekraftsmålene og til å styrke norsk grønn konkurransekraft. Disse medlemmer viser til at man gjennom å forvalte ressursene slik at de gjenbrukes så lenge de har en verdi, vil skape mer med mindre.

Disse medlemmer merker seg at medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ønsker å forsterke StartOff-programmet for samarbeidet mellom offentlige virksomheter og oppstartsselskaper. Disse medlemmer støtter dette punktet, men vil påpeke at de samme partiene kuttet støtten til StartOff i statsbudsjettet for 2022. Disse medlemmer mener at det er viktig å satse på digitalisering og innovasjon for å nå bærekraftsmålene, og mener derfor at det er viktig å ha et program som kobler oppdragsgiver og startup sammen og er et program for innovasjonsskjøp av oppstartsbedrifter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at effektivitet og økonomisk bærekraft må ligge til grunn for all produksjon av varer og tjenester. Disse medlemmer vil påpeke at myndighetenes oppgave er å legge til rette for næringsutvikling som gir arbeidsplasser og velferd. Næringspolitikken skal stimulere til økt verdiskaping i næringslivet. Næringer som er avhengig av subsidier og støtteordninger, tar ressursene vekk fra reelt lønnsomme næringer og hemmer en bærekraftig utvikling.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at økt fokus på sirkulær økonomi må gjenspeiles i planer og innkjøpspolitikk. Det offentlige er en stor aktør og kan reguleres i større grad enn vi ser i dag. Et tett samarbeid med offentlig og privat sektor for å forhindre matsvinn må prioriteres. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti støtter en åpenhetslov, da den vil gi et godt grunnlag for økt styring og tiltak.

Dette medlem viser til høringsinnspillet fra Miljøfyrtårn, der de påpeker at å måle selskaper med tredjeparts miljøsertifisering vil utfylle den globale indikatoren og det foreslåtte målepunktet under delmål 12.6. Miljøsertifiserte selskaper har systemer og rutiner på plass for kontinuerlig å forbedre sine metoder med tanke på miljø og klima. Arbeidet skal være forankret i virksomhetens ledelse og strategier. Miljøsertifiserte virksomheter er også forpliktet til å offentliggjøre informasjon om sine prestasjoner innen klima og miljø.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i ferdigstillingen av målepunkter for bærekraftsmålene inkludere følgende målepunkt under delmål 12.6: Antall selskaper som har innført miljøledelsessystem med tilhørende klima- og miljørapportering (ISO 14001, EMAS eller Miljøfyrtårn).»

Bærekraftsmål 13 Stoppe klimaendringene

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen, der regjeringen skriver at den menneskeskapte klima- og naturkrisen er vår tids største utfordring. Klimamålene skal nås, og økonomien må innrettes mot å bli stadig mer fornybar, sirkulær og bærekraftig. Utslippskutt skal være kjernen i strategien for vekst, eksport og jobbskaping. For å nå klimamålene er det avgjørende å få på plass tiltak for raske utslippskutt. Det må etableres ny, grønn industri som kan bidra med løsnings på veien frem mot en karbonnøytral verden innen 2050, og man må få til effektivt internasjonalt klimasamarbeid, energiomstilling og klimabistand. Regjeringen skal for inneværende stortingsperiode iverksette tiltak som gir reelle utslippskutt, og føre en ambisiøs og effektiv klimapolitikk i tråd med målene i Parisavtalen. Innen 2030 skal 55 pst. av de norske klimagassutslippene kuttes, målt mot 1990. Denne forpliktelsen gjelder hele økonomien, inklusive kvotepliktig sektor. Regjeringen vil gjøre Norge til en pådriver for en mer ambisiøs internasjonal klimapolitikk, med mål om å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader over nivået i førindustriell tid. Regjeringens klimapolitikk skal skape og bevare jobber og sikre rettferdig fordeling, et sterkt nasjonalt eierskap til naturressurser og et aktivt internasjonalt samarbeid om energi og klima. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil videreutvikle Norge som en verdensledende, bærekraftig industrinasjon basert på fornybar energi. Mange av løsningene på klimautfordringene ligger i industrien. Det er menneskene som jobber her, som skal utvikle og skape morgendagens arbeidsplasser. Det er avgjørende at klimapolitikken er både effektiv og rettferdig. For å sikre bred oppslutning om klimapolitikken skal omstillingen være sosialt og geografisk rettferdig og inkluderende. Alle må få mulighet til å ta klimavennlige valg, uavhengig av økonomi og bosted. Regjeringen vil sørge for at avgiftssystemet bidrar til en klimaomstilling som er både effektiv og sosialt og geografisk rettferdig. CO₂-avgiften skal gradvis økes til om lag 2 000 kroner frem mot 2030. Det skal utarbeides partnerskap med nær-

ingslivet og kompensasjonsordninger eller avgiftsreduksjoner for særskilt berørte grupper og næringer og tas hensyn til næringers konkurransekraft. Miljø- og klimaavgifter skal innrettes sosialt rettferdig og differensieres geografisk der det er mulig og hensiktsmessig. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet og Senterpartiet er opptatt av å bruke våre fornybare energiresurser til å skape arbeidsplasser i Norge og sørge for fremtidig verdiskaping og inntekter til fellesskapet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Videreføre klima og miljø som tverrgående hensyn i norsk utviklingspolitikk.
- Utarbeide en helhetlig strategi for styrket norsk klimafinansiering til utviklingsland i tråd med de langsiktige målene under Parisavtalen.
- Øke norsk støtte til klimatilpasning, forebygging og sultbekjempelse med utgangspunkt i den nye strategien «Klima, sult og sårbarhet».
- Fornye den norske regnskogsatsingen ved å kritisk gjennomgå situasjonen i dagens mottakerland og behovet for støtte til vern av regnskog i nye land.
- Fremme norske teknologiløsninger på områder som for eksempel hydrogen, havvind, grønn skipsfart, batterier og karbonfangst og -lagring, som kan bidra til å gjøre Europa til det første klimanøytrale kontinent innen 2050.
- Følge opp Meld. St. 13 (2020–2021) Klimaplan for 2021–2030 om hvordan Norge skal nå klimamålet som er meldt inn under Parisavtalen og samtidig skape grønn vekst.
- Styrke samfunnets samlede evne til å håndtere klimaendringer på tvers av sektorer og aktører.
- Utarbeide et helhetlig system for måling og evaluering av effekt av klimatilpasningstiltak og innsats nasjonalt, regionalt og lokalt.
- Legge til rette for at næringslivet og nasjonale og regionale myndigheter samarbeider om innsamling av data og kommunikasjon om fysisk klimarisiko og tiltak for å redusere slik risiko.
- Styrke insentiver for forskning og utvikling som bidrar til mer klimavennlig transport.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at klima- og miljøutfordringene er blant de største utfordringene vi står overfor i vår tid. Verdens land har gjennom Parisavtalen forpliktet seg til å begrense den globale oppvarmingen ned mot 1,5 grader. Disse medlemmer viser til at dette vil kreve en

enorm og hurtig global omstilling av blant annet kraftsystemer, transport og industri. Disse medlemmer mener Norge og norske virksomheter har gode forutsetninger for å bidra betydelig til det grønne skiftet globalt, blant annet gjennom utvikling av ny teknologi.

Disse medlemmer vil understreke at klimapolitikken må være sosialt rettferdig og legge grunnlaget for nye lønnsomme arbeidsplasser. Det må bli dyrere å forurense, billigere å være miljøvennlig og mer lønnsomt å utvikle ny teknologi og nye grønne arbeidsplasser. Disse medlemmer viser til at de siste årenes offensive klimapolitikk har bidratt til at utslippene har gått ned flere år på rad, og at det er lagt godt til rette for nye industrielle klimasatsinger i Norge. Klimapolitikken må fortsette å legge til rette for at det utvikles teknologi og etableres nye virksomheter som skaper verdier og nye grønne jobber i Norge, men som også kan bidra til store utslippsreduksjoner i andre land.

Disse medlemmer vil understreke at det ikke er mulig å nå verdens klimamål uten omfattende internasjonalt samarbeid. Norges viktigste bidrag til den internasjonale klimakrisen er vårt internasjonale arbeid. Det gjelder både bevaring av regnskog, teknologioverføringer og opprettelsen av et klimafond som gjennom de neste fem årene skal investere 10 mrd. kroner i fornybar energi i utviklingsland. Disse medlemmer forventer at regjeringen Støre følger opp denne satsingen. Norges øvrige bistandsarbeid, og vår rolle som katalysator for privat kapital gjennom blant annet Norfund, er også sentralt for at utviklingsland skal være bedre rustet til å redusere utslipp og håndtere klimaendringene i dag og i fremtiden. Denne koblingen understrekes gjennom bærekraftsmålene.

Disse medlemmer er glad for at regjeringen viderefører regjeringen Solbergs klimasamarbeid med EU. Dette samarbeidet er avgjørende for å sikre at norske virksomheter har like konkurransevilkår som våre viktigste konkurrenter, og bidrar til at Europa samlet sett får en langt mer kraftfull klimapolitikk enn det man ellers ville hatt. Klimasamarbeidet med EU gjør at norske klimamål er langt mer forpliktende enn det klimamålene fra 2008 og 2012 var, og innebærer blant annet at Norge må forholde seg til årlige utslippsbudsjetter. Disse medlemmer vil også fremheve at regjeringen Solberg fremmet og fikk vedtatt en ny klimalov, som lovfester Norges klimamål i 2050.

Disse medlemmer viser til Meld. St. 13 (2020–2021) Klimaplan for 2021–2030 og påpeker at denne viser hvordan Norge skal nå klimamålet som er meldt inn under Parisavtalen og samtidig skape grønn vekst. Disse medlemmer mener at det er viktig å styrke samfunnets samlede evne til å håndtere klimaendringer på tvers av sektorer og aktører.

Disse medlemmer viser til at det i stortingsmeldingen ligger forslag til politikk for hvordan regjeringen

skal nå bærekraftsmålene. Disse medlemmer merker seg at regjeringspartiene ikke nevner punktet om å styrke og videreutvikle klima- og skoginitiativet som en sentral del av den globale klimaløsningen i sine merknader. Disse medlemmer viser til at dette er et viktig tiltak globalt for å nå målene, og håper regjeringen vil jobbe videre med dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av realistiske mål for politikktutforming. Disse medlemmer vil påpeke at verden i 1980 samlet slapp ut om lag 20 milliarder tonn CO₂. I år slippes det ut rundt 35 milliarder tonn. Utslippene i Vesten har falt noe, mens de har steget kraftig i den fattigste delen av verden. Disse medlemmer vil særlig påpeke at Kina slipper ut over 12 milliarder tonn i året. Dette er mer enn USA og EU til sammen. Disse medlemmer anerkjenner at utslipp av klimagasser påvirker klimaet, og at det er et mål å redusere forurensende utslipp, men vil understreke at konsekvensene av ulike former for klimaendringer må veies opp mot andre konsekvenser. Økt velstand og velferd i fattige land bidrar til økte klimagassutslipp på en viss sikt, og hvis klimatiltakene som iverksettes, er for radikale, kan det gå ut over kampen mot fattigdom. Disse medlemmer vil påpeke at en rasjonell, langsiktig og effektiv politikk må balansere flere ulike hensyn.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at vår tids viktigste sak kun kan lykkes om vi både holder klima- og miljøkampen høyt og bringer den med inn i alt planverk. Økning av CO₂-avgiften er et skritt i riktig retning, men vi må også slutte å lete etter mer olje, vi må utvikle teknologi for å sikre ren kraft i fremtiden, og vi må bidra til reduserte utslipp også i global sammenheng. Norge er et land med ressurser og har et utvidet ansvar.

Bærekraftsmål 14 Livet i havet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Fortsatt bistå utviklingsland med å sikre rene og sunne hav og trappe opp det internasjonale arbeidet med bærekraftig havforvaltning.
- Arbeide for bredest mulig gjennomslag for handlingsplanen til Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi (Havpanelet) og at flere kyststater forplikter seg til å utvikle bærekraftige havforvaltningsplaner innen 2030.

- Fortsatt arbeide for en ny global avtale mot marin plastforsøpling og plastforurensing.
- Ta en sentral rolle i det blå partnerskapet under Horisont Europa med mål om styrket kunnskapsgrunnlag, bærekraftig vekst og implementering av bærekraftsmål 14.
- Legge til rette for en bærekraftig, mer sirkulær produksjon og verdiskaping i bionæringene.
- Videreføre arbeidet med å redusere marin forsøpling, både fra sjøbaserte og landbaserte kilder.
- Samle inn, systematisere og dele kunnskap og data om havet som grunnlag for en god og bærekraftig bruk av havets ressurser og bevaring av økosystemene.
- Reformere den nasjonale fiskerikontrollen og styrke arbeidet mot fiskerikriminalitet nasjonalt og internasjonalt gjennom Blue Justice-initiativet og den internasjonale deklarasjonen om organisert kriminalitet i den globale fiskerinæringen (København-erklæringen).
- Ta utgangspunkt i anbefalinger fra Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi i fremtidig politikkutvikling knyttet til hav.

Flertallet understreker at uten en prioritering av havets økosystemer, forurensingen av det og produksjonsskjeder med mat fra havet kan vi ikke lykkes med klimakampen, og det må derfor satses på forskning og distriktsutvikling nettopp med dette for øye.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at Norge skal fortsette å bistå utviklingsland med å sikre rene og sunne hav og trappe opp det internasjonale arbeidet med bærekraftig havforvaltning. Disse medlemmer viser til at plastforsøpling og spredning av mikroplast i havet og naturen er i ferd med å bli et av de største miljøproblemene i vår tid. Disse medlemmer mener derfor at det er viktig at regjeringen fortsetter arbeidet som regjeringen Solberg igangsatte, med å få til en ny global avtale mot marin forsøpling og plastforurensing. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Solberg i juni 2021 la fram en kyststrategi for økt bærekraftig verdiskaping gjennom å fremme lønnsomme arbeidsplasser, konkurransekraft og digitalisering i kystnæringene. Disse medlemmer håper at den nye regjeringen vil videreføre arbeidet med denne strategien, da det vil bidra til å nå bærekraftsmål 14.

Disse medlemmer mener at Norge skal ta en sentral rolle i det blå partnerskapet under Horisont Europa med mål om styrket kunnskapsgrunnlag, bærekraftig vekst og implementering av bærekraftsmål 14.

Bærekraftsmål 15 Livet på land

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Fortsette å prioritere klima og miljø, både i nærings- og utviklingspolitikken.
- Arbeide for et ambisiøst globalt rammeverk for naturmangfold for 2021–2030.
- Bidra til mer kunnskap om Norges miljøfotavtrykk i andre land og vurdere behov for ytterligere metodeutvikling og forskning.
- Iverksette tiltak for å redusere ødeleggelsen av økosystemer, naturtyper og arter og for å begrense spredningen av fremmede organismer.
- Sørge for god kunnskap, god forvaltning og overvåkingsprogrammer for å sikre bærekraftig bruk og bevaring av økosystemer på land.
- Fremme klimatilpasning i hav og på land gjennom naturbaserte løsninger og ivareta klimatilpassningshensyn i areal- og ressursbaserte næringer.
- Legge til rette for å skape større verdier av norske skogressurser, fremme en bærekraftig skogforvaltning og kombinere økt skogbruksaktivitet med styrkede miljøhensyn i skogbruket.
- Legge til rette for bærekraftig reindrift, herunder ivareta reindriften sine beitearealer som grunnlag for økt produksjon og lønnsomhet i reindriftsnæringen.
- Legge til rette for økt verdiskaping fra utmarken gjennom næringsutvikling basert på høstbare viltressurser.
- Arbeide for at det tas hensyn til bærekraftsmålene i regional og kommunal areal- og samfunnsplanlegging.
- Sikre at den todelte målsettingen fra rovdyrforliket følges opp.
- Etablere en meny av ulike tiltak som bidrar til å opprettholde et mangfold av økosystemer i god økologisk tilstand.
- Vurdere økonomiske insentiver som kan bidra til å redusere negativ påvirkning fra arealbruk og arealbruksendringer.
- Intensivere arbeidet med å redde truede norske arter og naturtyper og ta vare på bier og andre pollinerende insekter i Norge.
- Gjennomføre en utredning av naturrisiko for norsk økonomi etter modell fra klimarisikoutvalget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet legger til grunn at følgende punkt følges opp av regjeringen:

- Sikre en tydelig geografisk differensiering mellom rovvilt og beitedyr.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Utvikle et nasjonalt arealregnskap, gode metoder for hvordan man fører naturregnskap, og en felles metodikk som legger til rette for større bruk av arealregnskap i kommunene.
- Utrede bedre insentiver for kommunene til å ivareta fellesgoder som ikke gir direkte verdiskaping innenfor egen kommune.
- Sikre levedyktige bestander av de fem store rovviltartene jerv, ulv, bjørn, gaupe og kongeørn.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at det er viktig å prioritere tiltak som vil redusere ødeleggelsen av økosystemer, naturtyper og arter og begrense spredningen av fremmede organismer.

Disse medlemmer viser til det internasjonale naturpanelets (IPBES) rapport om naturens tilstand som ble lansert i mai 2019, som viser at tapet av naturmangfold i verden akselererer i raskt tempo. Disse medlemmer ønsker å fremheve viktigheten av å verne om sårbare dyre- og naturarter og redusere nedbygging av natur.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at en bærekraftig arealpolitikk hvor jordvern og fjellvern vektlegges, slik at utbygging av veier, hytter og kraft ikke tærer på våre naturressurser og matfatet som sikrer oss tilstrekkelig matvareberedskap, må prioriteres. Truede arter må vernes, og andre forhold kan ikke vektlegges tyngre enn deres eksistens. Utvinning av mineraler må ikke medføre miljøfarlige deponier som truer naturmangfoldet og dyrelivet.

Bærekraftsmål 16 Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Videreføre innsatsen for å fremme menneskerettigheter, demokrati, rettsstatsprinsipper og styresett preget av åpenhet, ansvarlighet, inkludering og integritet i norsk utenriks- og utviklingspolitikk.

- Videreføre antikorrupsjon, klima og miljø, menneskerettigheter og likestilling som tverrgående hensyn i utviklingspolitikken.
- Være en pådriver i arbeidet med å fremme internasjonale normer, standarder og operative tiltak for å forebygge og bekjempe korrupsjon, skatteunndragelser og ulovlig kapitalflyt.
- Følge opp «Strategisk rammeverk for norsk innsats i sårbare stater og regioner» med vekt på å bidra til forebygging, stabilisering og redusert sårbarhet.
- Videreutvikle eksisterende og etablere nye freds- og forsoningsinnsatser gjennom strategisk støtte til forhandlinger, politiske prosesser mellom parter og oppfølging av fredsavtaler.
- Videreføre et omfattende humanitært engasjement, der hovedmålet er å redde liv, lindre nød og beskytte menneskers verdighet i konflikt og kriser.
- Arbeide for at NATO utreder et mål for reduksjon av klimagassutslipp fra NATOs egne politiske og militære strukturer og installasjoner.
- Samarbeide med EU om sikkerhetsutfordringer i Europa og omkringliggende regioner.
- Fortsette å bidra til internasjonal bekjempelse av hvitvasking og tilknyttet kriminalitet, bl.a. gjennom deltakelse i relevante internasjonale organisasjoner.
- Styrke NATOs integritetsbyggingsprogram for å bidra til å sikre åpenhet og motvirke maktmisbruk og korrupsjon i forsvars- og sikkerhetssektoren i allierte land og partnerland.
- Reformere den nasjonale fiskerikontrollen og styrke arbeidet mot fiskerikriminalitet nasjonalt og internasjonalt gjennom Blue Justice-initiativet og den internasjonale deklarasjonen om organisert kriminalitet i den globale fiskerinæringen (Københavnserklæringen).
- Fortsette arbeidet med en kunnskapsbasert videreutvikling av innsatsen mot radikalisering og voldelig ekstremisme, blant annet i tråd med endringer i trusselbildet.
- Øke innsatsen for å stanse miljøkriminalitet, økonomisk kriminalitet og annen grensekryssende kriminalitet, både globalt og i Norge.
- Evaluere effektene av nærpolitireformen og legge fram en konkret plan for å styrke politiets nærvær i hele landet, inkludert hensynet til lokalt nærvær i byene, mer ressurser til politidistriktene og økt grunnbemanning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Bidra til at NATO forblir en sterk allianse som kan forhindre krig og konflikt i våre nærområder.

- Gjennføre strukturen for domstolene fra før domstolsreformen for å ivareta borgernes rettsikkerhet og sikre selvstendige domstoler og utrede hvordan mindre domstoler kan styrkes for å gjøre dem mindre sårbare.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at Norge bør videreføre innsatsen for å fremme menneskerettigheter, demokrati, rettsstatsprinsipper og styresett preget av åpenhet, ansvarlighet, inkludering og integritet i norsk utenriks- og utviklingspolitikk.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg har gjennomført en reform av domstolene. Domstolsreformen trådte i kraft i mai 2021, og erfaringene så langt er at reformen er en stor suksess. Saksbehandlingstidene har allerede gått ned, fagmiljøene er blitt sterkere, og ressursutnyttelsen har blitt bedre. Summen av dette er at rettsikkerheten har blitt bedre. Disse medlemmer merker seg at regjeringen har på høring et forslag om å reversere domstolsreformen, og at en reversering er frarådet av et bredt juridisk fagmiljø, herunder alle sorenskrivere, Økokrim og Barneombudet. Resultatet av en reversering vil være svekket rettsikkerhet, særlig for barn og sårbare grupper.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til regjeringens arbeid med å gjenopprette nylig nedlagte tingretter og jordskifteretter i hele Norge. Dette arbeidet er en viktig forutsetning for å sikre både barn og voksne tilgang til, og hjelp fra, den norske rettsstaten uansett hvor man bor. Disse medlemmer vil understreke at domstolene er til for folk, og da er det viktig med nærhet, korte reiseveier og lokalkunnskap for å kunne skape en trygg og god rettsstat for fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser videre til at siden nærpolitireformen ble gjennomført etter vedtak i Stortinget i 2015, har politiets evne til å håndtere det moderne kriminalitetsbildet blitt styrket. Kvaliteten på politiets arbeid er styrket, etaten er blitt enda mer profesjonell, evnen til samarbeid mellom ulike ressurser er blitt bedre, og politiet etterforsker i dag mye kriminalitet som tidligere ikke ble prioritert eller ble oppdaget.

Disse medlemmer viser til at den samlede bemanningen i politiet har gått fra i underkant av 15 000 årsverk ved utgangen av 2013 til 18 400 årsverk ved utgangen av 2020. Antall årsverk med utdanning fra Politihøgskolen har økt fra ca. 8 500 ved utgangen av 2013 til 11 260 ved utgangen av 2020. I de tolv politidistriktene er den samlede bemanningen økt fra 12 122 årsverk til 14 463, og antall årsverk med utdanning fra Politihøgskolen fra 7 875 til 9 906. Flere politifolk gir økt trygghet

og bedre politiberedskap i hele landet fremfor å gjenåpne nedlagte politikontorer.

Disse medlemmer viser til at det i stortingsmeldingen ligger forslag til politikk for hvordan regjeringen skal nå bærekraftsmålene. Disse medlemmer merker seg at medlemmene fra regjeringspartiene ikke nevner følgende punkter i merknadene sine:

- Videreutvikle en kunnskapsbasert, helhetlig og samordnet politikk med voldsutsattes rettigheter og behov i sentrum, blant annet gjennom en ny tverrdepartemental handlingsplan for forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner, Frihet fra vold (2021–2024).
- Utarbeide en melding til Stortinget om innsatsen mot vold og overgrep.
- Følge opp tiltakene i stortingsmeldingen om barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet.
- Følge opp effekten av domstolsreformen og fortsette moderniseringen av domstolene for å sikre effektiv saksavvikling og avgjørelser av høy kvalitet, med utgangspunkt i Domstolkommisjonens utredning.
- Fastholde målene for politireformen og sikre at den fullføres i tråd med intensjonen fra 2015.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av å opprettholde NATO som en sterk forsvarsallianse. NATO ble opprettet som en militærallianse og var særdeles viktig som fredsbevarer under den kalde krigen. I dag er det andre internasjonale utfordringer enn det var da NATO ble grunnlagt i 1949, men behovet for en sterk militærallianse er sterkt også i dag. Disse medlemmer vil advare sterkt mot å pålegge NATO andre oppgaver enn fredsbevaring gjennom militærmakt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at kriminalitet og korrupsjon truer muligheten for en fredeligere og mer rettferdig verden som kan lykkes med bærekraftsmålene. Norge må derfor ta selvstendig ansvar både nasjonalt og globalt for å forebygge og legge til rette for demokratiets overlevelse. En politireform har gitt noen fordeler, men også skapt en større avstand til befolkningen og bør evalueres slik at en videre utvikling av denne kan igangsettes. Norges forhold til NATO må alltid være oppe til vurdering, slik at landet får en selvstendig og ansvarlig utenrikspolitikk.

Bærekraftsmål 17 Samarbeid for å nå målene

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er opptatt av at arbeidet med bærekraftsmålene skal kunne konkretiseres og gjøres mer håndgripelig for bedrifter, kommuner og andre

aktører i Norge. Oppfølgingen av bærekraftsmålene må kunne løses på gode, praktiske måter uten at arbeidet innskrenker det lokale selvstyret eller fører til økt byråkrati.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rekke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Bidra til en bred nasjonal og internasjonal mobilisering av ressurser for bærekraftig utvikling og fortsatt vektlegge at bistanden i størst mulig grad mobiliserer andre kapitalstrømmer til utviklingsformål.
- Fremme bruk av digital teknologi og nye kommunikasjonsmidler i både langsiktig utviklingssamarbeid og humanitære kriser på en slik måte at den digitale transformasjonen bidrar til å lukke det digitale gapet mellom land.
- Videreutvikle Kunnskapsbanken som et fremtidsrettet og effektivt instrument for faglig samarbeid for å styrke kompetanse og kapasitet i offentlige institusjoner i samarbeidsland.
- Fortsette å prioritere de minst utviklede landene når det gjelder handelsbistand.
- Videreutvikle samarbeidet med sivilsamfunnsorganisasjoner, akademia, media og privat sektor for å bidra til å oppnå bærekraftsmålene og å styrke sivil samfunn i utviklingsland.
- Sørge for at Norges økonomiske støtte til gjennomføringen av bærekraftsmålene via de multilaterale organisasjonene fremmer bedre koordinering og samarbeid, effektivitet og resultater, blant annet ved å gi flerårige indikative bidrag og vri bidragene mot mer kjernestøtte.
- Fremme god koordinering av det multilaterale arbeidet mellom alle deler av norsk statsforvaltning.
- Bidra til at det nordiske samarbeidet gir økt kunnskap og tester ut nye løsninger for gjennomføring av bærekraftsmålene.
- Løfte gjennomføring av bærekraftsmålene i det norske formannskapet i Nordisk ministerråd i 2022 i tråd med handlingsplanen for Visjon 2030.
- Bidra til at det innenfor Barentssamarbeidet legges til rette for å utvikle nye bærekraftige løsninger som harmonerer med bærekraftsmålene, bl.a. gjennom den oppdaterte klimahandlingsplanen for Barentsregionen.
- Bidra til gjennomføring av bærekraftsmålene i det norske formannskapet i Arktisk råd 2023–2025.

- Være en aktiv og relevant partner til EU for et mer bærekraftig Europa og i utviklingen og gjennomføringen av Europas grønne giv.
- Føre en samstemt politikk for bærekraftig utvikling, slik at nasjonal og internasjonal politikk bidrar til å nå bærekraftsmålene.
- Integre samstemthetsforumet i Nasjonalt forum for 2030-agendaen og sikre åpenhet om sakene som diskuteres i forumet.
- Forbedre og effektivisere rapporteringen av samstemthet og gjøre rapporteringen av arbeidet med bærekraftsmålene reelt tverrsektorielt.
- Undersøke metoder for innbyggermedvirkning i arbeidet med bærekraftsmålene.
- Samarbeide med KS om oppfølgingen av bærekraftsagendaen og innovasjon i offentlig sektor.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at det er viktig med et godt samarbeid både nasjonalt og internasjonalt for å nå bærekraftsmålene. Disse medlemmer viser videre til at Norge må være en aktiv og relevant partner til EU for et mer bærekraftig Europa og i utviklingen og gjennomføringen av Europas grønne giv. Disse medlemmer påpeker at det vil være viktig å finne gode metoder for innbyggermedvirkning i arbeidet med bærekraftsmålene.

Disse medlemmer viser til at det er viktig å arbeide med bærekraftsmålene lokalt for å nå disse nasjonalt. Disse medlemmer forutsetter derfor at kommuner, fylkeskommuner og andre offentlige virksomheter legger bærekraftsmålene til grunn for sitt arbeid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at internasjonalt samarbeid og dialog er viktig, men vil understreke nasjonalstatenes rolle som demokratibærere. Disse medlemmer vil videre understreke at internasjonalt samarbeid og avtaler ikke må innskrenke det lokale selvstyret eller gå på tvers av norske innbyggers ønsker og interesser.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at mange land har fått en forverret situasjon etter pandemien, og at Norge må ta en rolle med tanke på både utvikling, samarbeid og utveksling av erfaringer for å drive verden videre. Tilrettelegging for involvering og innbyggermedvirkning er god medisin for demokratiet. Her vil samarbeid lokalt også være av betydning, og KS som aktør er viktig.

2.2 Helhetlig oppfølging mot 2030

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at meldingen opprinnelig ble fremmet i statsråd av regjeringen Solberg. Med en ny regjering er det naturlig med en ny politikk på en rek-

ke områder. Flertallet legger til grunn at følgende punkter følges opp av regjeringen:

- Legge til rette for et bredt og inkluderende samarbeid med næringslivet, sivilsamfunnet, kommunesektoren og akademia og etablere «Nasjonalt forum for 2030-agendaen» som møteplass for å utvikle og koordinere arbeidet med bærekraftsmålene.
- Legge til rette for at Nasjonalt forum for 2030-agendaen kan gi innspill i politiske prosesser om hvordan regjeringen kan bidra til mer samstemt politikk for bærekraftsmålene, og styrke dialogen om regjeringens politikk.
- Videreutvikle trepartssamarbeidet med arbeidsmarkedets parter til et samarbeid om bærekraftsmålene.
- Det er inngått en avtale med KS om et samarbeid for å utvikle verktøy for arbeidet med bærekraftsmålene og styrke kompetansen i kommunesektoren.
- Samarbeide med kommunesektoren om å videreutvikle nasjonale målepunkter som kan brukes av kommuner og fylkeskommuner til å styrke beslutningsgrunnlaget for politiske vedtak lokalt og regionalt.
- Fremme økt bruk og etisk forsvarlig deling av data som grunnlag for effektivt samarbeid, bærekraft og innovasjon.
- Videreutvikle nasjonal infrastruktur for geografisk informasjon for å styrke deling og bruk av data på tvers av offentlig og privat sektor.
- Videreutvikle konsepter som «fast track» for å øke innovasjonseffekten av offentlige anskaffelser.
- Utvikle kultur, ledelse og kompetanse for bærekraftig utvikling, bl.a. gjennom eksperimenter og forsøk der kommunesektoren og statlige virksomheter deltar.
- Følge opp behovet for bedre plankompetanse og plankapasitet i kommunene gjennom å styrke utdanningsinstitusjonenes og KS' kapasitet til å utdanne og etterutdanne planleggere og rekruttere til planfagene.
- Gjennomføre strategien for departementsfellesskapet «Gode hver for oss. Best sammen. (2021–2025)» for å forsterke samordningen.
- Gi departementene i oppdrag å følge opp bærekraftsarbeidet i underliggende etater.
- Vurdere konsekvensene for bærekraftsmålene i nye proposisjoner, stortingsmeldinger og strategier.
- Legge bærekraftsmålene til grunn ved planlegging av statlige utbyggingstiltak etter plan- og bygningsloven.
- Formidle informasjon om bærekraftsmålene og arbeidet med dem og spre erfaringer og gode eksempler.
- Gi Statistisk sentralbyrå og andre nasjonale kunnskapsprodusenter i oppdrag å arbeide videre med å utvikle målepunktene og utarbeide statistikk og

data som viser utviklingen frem mot 2030 i tråd med disse.

- Utarbeide en årlig statusoppdatering om arbeidet med bærekraftsmålene nasjonalt og internasjonalt, i tillegg til rapporteringen i departementenes budsjettproposisjoner.
- Rapportere om arbeidet med bærekraftsmålene i Norge til høynivåmøtet i FN hvert fjerde år.

3. Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteen har forelagt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen, som i brev av 22. mars 2022 har opplyst at utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer viser til sine respektive partiers merknader i kommunal- og forvaltningskomiteens utkast til innstilling til Meld. St. 40 (2020–2021) og har ingen ytterligere merknader.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i videre arbeid med FNs bærekraftsmål inkludere tiltak for å redusere Norges negative påvirkning på andre land og sørge for egne målepunkter for å måle Norges påvirkning på global måloppnåelse av FNs bærekraftsmål.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens ordninger i Lånekassen slik at de ikke begrenser noen gruppers mulighet for utdanning.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utrede et offentlig jobbskapingprogram som kan sørge for tilbud av klimavennlige jobber, for eksempel til klimatilpasning i kommunene eller restaurering av natur, og som er skalerbart i henhold til konjunktursituasjonen i norsk økonomi.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede en modell for et statlig strømselskap.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen i ferdigstillingen av målepunkter for bærekraftsmålene endre målepunkt under delmål 9.2. til følgende: Andel av virksomheter med bærekraftssertifisering, energiledelse eller miljøsertifisering (ISO 50001, 14064 og 14001, EMAS eller Miljøfyrtårn).

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen i ferdigstillingen av målepunkter for bærekraftsmålene inkludere følgende målepunkt under delmål 9.4: Andel næringslivsaktører som er tredjeparts miljøsertifisert med ISO14001, EMAS eller Miljøfyrtårn.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen i ferdigstillingen av målepunkter for bærekraftsmålene inkludere følgende målepunkt under delmål 12.6: Antall selskaper som har innført miljøledelsessystem med tilhørende klima- og miljørapportering (ISO 14001, EMAS eller Miljøfyrtårn).

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen inkludere en representant fra det unge sivilsamfunnet i nasjonalt forum for bærekraftsmålene.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen instruere relevante deler av myndighetsapparatet om at praktisk veiledning til innkjøpere skal vise mangfoldet av muligheter som ligger i regelverket med tanke på bærekraftige innkjøp.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen tydeliggjøre overfor statlige innkjøpere at regelverket skal utnyttes til fulle for å velge leverandører som vektlegger bærekraft, klima og miljø.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen innlemme det tverrfaglige temaet «bærekraftig utvikling» i læreplanene i engelsk og matematikk, i tråd med læreplangruppens forslag.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen styrke vurderingen av hvordan norsk nærings-, klima- og miljøpolitikk skal legge bedre til rette for grønn omstilling blant små og mellomstore bedrifter, ved å legge frem en tiltakspakke som fremmer grønn omstilling i landets små og mellomstore bedrifter.

Forslag fra Rødt:

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen prioritere ressurser for etterutdanning og kompetanseheving til tverrfaglig undervisning, herunder undervisning i og om bærekraftig utvikling og globalt medborgerskap.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til stortingsmeldingen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 40 (2020–2021) – Mål med mening – Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030 – vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 24. mars 2022

Lene Vågslid

leder

Siri Gåsemyr Staalesen

ordfører

